

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI

**I-2247 SAYILI KANUN'UN 24. MADDESİ GEREĞİNCE VERİLEN
(HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI) KARARLAR**Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

1-ESAS NO : 2018/248
KARAR NO : 2019/576
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : Yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığına saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararının KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan Ankara 6. İdare Mahkemesi'nin 14.10.2010 gün ve E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararının KABULÜ ve bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen

(İdari yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : H.A.

Vekili

: Av. Z.S.D.

Karşı Taraf

: Türkiye İstatistik Kur.Bşk.lığı

Vekili

: Hukuk Müşaviri O.I.

O L A Y : 1-a) Davacı H.A.'ın vekili dilekçesinde; müvekkilinin, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Uzman olarak görev yaptığını, davalı İdare tarafından 13.05.2009 tarih 525 sayılı yazı ile, denetim tazminatı ödenmesinin mümkün olmadığı, 5429 sayılı TÜİK Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatlarının geri alınması gerektiğine karar verildiği, yersiz ödenen 3.365,38-TL'nin yasal faizi ile birlikte ödenmesi gerektiğinin bildirildiğini; müvekkilinin 25/05/2009 tarihli dilekçe ile bu işleme itiraz ettiğini ancak itirazının kabul edilmediğini; işlemin hukuka uygun olmadığını, iptalinin gerektiğini; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 1.maddesinin 2.fıkrasına göre sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümlerin uygulanacağını, 4.maddesine göre de Kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceğini ve bu Kanuna tabi kurumlarda dört istihdam şekli

dışında personel çalıştırılmayacağını; DMK 152.maddesinin Denetim Tazminatı başlıklı II-F fıkrasında denetim tazminatının kimlere ödeneceğinin gösterildiğini, buna göre Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (h), (i), (j) ve (k) sırasında sayılanlara da denetim tazminatı ödeneceğini, Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (h) bendinde sayılan kurumlar arasında Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları ve bunların yardımcılarının da sayıldığını; 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren “Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkında Karar”ın 14.maddesine göre, Kararda hükme bağlanmayan hususlarda 5429 sayılı Kanun ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uyarınca işlem yapılacağını; DMK.nun 152.maddesinin ‘Ortak Hükümler’ başlıklı III.fıkrasında da “Bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esasları ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumları kapsayacak şekilde ve 154.madde uyarınca katsayının Bakanlar Kurulunca değiştirilmesi durumu hariç yılda bir defa olmak üzere hazırlanır ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur” denildiğini; davalı İdarenin, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılan “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar”ın 11.maddesine göre müvekkiline denetim tazminatı ödenemeyeceğini ileri sürmekte ise de, bu yorumun hukuki olmadığını; 18/11/2005 tarihinde yürürlüğe giren 10/11/2005 tarih 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 45.maddesinin 2.fıkrasının Anayasa Mahkemesinin 19/12/2005 tarih E.2005/143 K.2005/99 sayılı kararı ile iptal edildiğini; iptal gerekçesinde; “Devlet kamu tüzel kişiliği içinde yer alan Türkiye İstatistik Kurumuna yasa ile verilen görevlerin, genel ve ortak ihtiyaçları karşılamak amacıyla yapılan sürekli ve düzenli etkinlikler olması nedeniyle kamu hizmeti olduğunda kuşku yoktur. Genel idare esaslarına göre yürütülen bu hizmetlerde görevlendirilen sözleşmeli personelin ise Anayasa’nın 128.maddesinde belirtilen diğer kamu görevlileri kapsamında olduğu açıktır. Anayasa’nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına göre, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin hak ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödeneklerinin ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiğinden Türkiye İstatistik Kurumunda Başkan, Başkan Yardımcısı, I.Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, İstatistik Müşaviri, Hukuk Müşaviri, Bölge Müdürü, Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanı, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcısı, İstatistikçi, Matematikçi, Mühendis ile Programcı kadrolarına atanan sözleşmeli personelin, sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarları ve her çeşit ödemeleri konusunda yasal düzenleme yapılmayarak tüm yetkinin Bakanlar Kuruluna bırakılması Anayasa’nın 128. maddesine aykırıdır.” tespitinin yapıldığını; bu değerlendirme karşısında 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu

Kararının 11.maddesi gerekçe gösterilerek denetim tazminatının ödenmemesi gerektiğine karar vermenin yanlış olduğunu; üstelik 5429 sayılı Kanunun 57.maddesinin (c) fıkrası ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun; "Zam ve tazminatlar" başlıklı 152.maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (h) bendine "Dış Ticaret Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları," ibaresinin eklendiğini; dolayısıyla Denetim Tazminatının yasal dayanağını oluşturan 152.maddenin denetim tazminatının TÜİK uzman ve yardımcılarına da ödeneceğini hükme bağladığını, bu tazminatın kimlere ödeneceğini gösteren 152.maddenin II-A-h hükmü ile müvekkiline denetim tazminatı ödenmesi gerektiğinin açık olduğunu; aksi halde 5429 Sayılı Kanun 57.maddesi ile 657 Sayılı Kanunun 152-II-A-h hükmü değiştirilerek "Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları" ibaresinin eklenmeyeceğini, Kanun Koyucunun Kurum Uzmanlarına denetim tazminatı ödenmesini amaçladığını; denetim tazminatının müvekkiline ödenmemesi gerektiğine ilişkin kararın gerekçesini oluşturan 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yasal dayanağının da 657 Sayılı Kanunun 152.maddesi olduğunu, yani tazminatların, 152.maddede gösterilen nispetleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlendiğini, Bakanlar Kurulunun yetkisinin Kanunda gösterilen nispetleri aşmamak üzere ödenecek tazminatları belirlemek olduğunu, dolayısıyla Bakanlar Kurulu Kararı ile, Kanunda ödenmesine karar verilen bir tazminatın ödenmeyeceği sonucunu doğuracak bir düzenleme getirilemeyeceğini, BKK'nın 11.maddesinde geçen "her statüdeki sözleşmeli personel" kapsamına, yukarıdaki Anayasa Mahkemesi kararı da dikkate alındığında Anayasa'nın 128.maddesine göre kamu görevlisi olan müvekkilinin girmeyeceğini; tüm bu gerekçelerle davalı idarenin denetim tazminatının kesilmesine yönelik işleminin hukuka aykırı olduğunu; davalı İdarenin sehven ödenen tazminatların faizi ile birlikte geri ödenmesini istemesinin hukuka uygun olmadığını, iptalinin gerektiğini: Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 günlü, E:1968/8, K.1973/14 sayılı kararında; idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceğinin, bunun dışında kalan hallerde, hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin 9021 sayılı bakanlar kurulu kararının yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğunun ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceğinin belirtildiğini; müvekkiline 29/11/2005 tarihinden 14/01/2009 tarihine kadar ödenen tazminatın İBK'nda gösterilen yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi ile ödendiğini iddia etmenin mümkün olmadığını; İdarenin, denetim tazminatının ödenmesi gerektiğini düşünerek 3 yılı aşkın bir süre bu ödemeyi yalnızca müvekkiline değil aynı durumda olan tüm uzmanlara yaptığını, burada açık hatadan da söz edilemeyeceğini, çünkü yasal olarak

bu ödemenin yapılamayacağına ilişkin ilgili mevzuatta bir hüküm bulunmadığını, aksine yapılacağına ilişkin hükümler bulunduğunu; davalı İdarenin, müvekkilinin itiraz dilekçesine verdiği 02/06/2009 tarihli cevapta, 25/02/2009 tarihli 11/104 sayılı yazı ile, denetim tazminatı ödemelerinin yapılmasına devam edilmeyeceğinin bildirildiğini ve 60 günlük dava açma süresini kapsayan Ocak 2009 ayına ait sözkonusu ödemenin geri istendiğini, müvekkilinin de bu ödemeyi yaptığını belirttiğini; oysa bu yazının müvekkiline tebliğ edilmediğini, müvekkilinin işbu dava konusu yazı kendisine tebliğ edilene kadar denetim tazminatının ödenmemesi gerektiğine ilişkin bir karardan haberdar bulunmadığını, kendisine bir bildirimde bulunulmadan telefon ile Ocak ayı maaşının fazla yatırıldığının, fazla olan bu kısmın (ki 100,00-TL. kadardır, makbuz müvekkili tarafından edinilememiştir, ancak idareden gelecek bilgilerde mevcuttur) belirtilen hesaba yatırılmasının söylendiğini, bu miktarın müvekkili tarafından yatırıldığını, ancak müvekkilinin fazla ödemenin neye ilişkin olduğunu da bilmediğini; memur maaşlarında çok sayıda kalem yer aldığını, bu kalemlerin parasal işlerden teknik olarak anlamayan insanlar için çok fazla bir şey ifade etmeyeceğini, hatta kimsenin maaşının tam olarak kaç lira olduğunu söyleyemeyeceğini, dolayısıyla, idarenin son ödemeden itibaren 60 günlük sürede ödemenin iadesinin istendiği, bu aşamada itiraz olmadığı gerekçesinin kabul edilemeyeceğini; kaldı ki bu durumda dahi, idarenin son ödemeden önceki alacakları istemesinin yasal olmadığını; konu ile ilgili çok sayıda Danıştay kararının bulunduğunu, fazla ödenen tazminatların iadesine ilişkin bir olayda Danıştay İdari Dava Dairelerinin 28/12/2006 tarih 2003/477E. 2006/3355K sayılı kararında; “Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 günlü, E: 1968/8, K: 1973/14 sayılı kararıyla, sehven fazla ödenmiş bulunan aylık ve ücret farklarının ilk kanunsuz ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere 90 günlük dava açma süresi içinde geri alınabileceği, idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilcsi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilebilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmakta ve idare bu konuda haberdar edilmemişse, memurun iyi niyetinden sözedilemeyeceği ve dolayısıyla bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemelerin her zaman geri alınabileceği, ancak bu istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak ödemenin ilk yapıldığı günden itibaren dava açma süresi içerisinde istirdat edilebileceği karara bağlanmıştır. / Bu durumda, olayda davacıya yapılan ve ilgilinin hilesinin, gerçek dışı beyanının neden olmadığı, ayrıca açık hatanın da bulunmadığı ödemelerin yukarıda yer verilen Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı ile belirlenen ilkeler uyarınca idari dava açma süresi içerisinde geri istenmesi mümkün iken, bu süreye uyulmaksızın yapılan ödemelerin tamamının istenilmesinde isabet

görlmemiştir.”yargısına vardığını; müvekkiline ödenen tazminatların ödenmesi işlemi hatalı idiyse dahi bunu müvekkilinin kolayca anlayabilmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle idarenin ödemelerin tamamını geri istemesinin doğru olmadığını; iadesi istenilen miktarın faizinin de talep edilmesinin hukuka aykırı olduğunu, müvekkilinin hiçbir etkisi, müdahalesi olmadan yapılan bir işlem nedeniyle faiz ödemeye zorlanmasının hukuk devleti ilkesiyle de bağdaşmadığını ifade ederek; müvekkiline ödenen denetim tazminatının kesilmesi ile, 29/11/2005 tarihinden 14/01/2009 tarihine kadar ödenen tazminatın yasal faizi ile istenilmesine ilişkin davalı idare işleminin yürütülmesinin durdurulması ile iptaline karar verilmesi istemiyle Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına karşı 10.7.2009 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

1-b)ANKARA 6. İDARE MAHKEMESİ; 14.10.2010 gün ve E:2009/918, K:2010/1341 sayı ile, " Olayda, Maliye Bakanlığının 20.4.2009 gün ve 5084 sayılı yazısında, 5429 sayılı Kanunun 45. maddesi uyarınca çıkarılan 10.7.2006 tarihli ve 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkında Karar"da da, TÜİK’da kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilecek personelin hizmet şartları, vasıfları, görevleri sorumlulukları, ücretleri ve diğer ödemeleri ile özlük işlerinin düzenlendiği, ayrıca, Bakanlar Kurulunun, Kanunlardan almış olduğu kadro karşılığı sözleşmeli personele yapılacak diğer ödemeleri tespit etme yetkisine dayanılarak 6.2.1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını çıkardığı, anılan Kararın birinci fıkrasının I/B bendinde, söz konusu Karara ekli (2) sayılı listede adları yazılı kuruluşlarda kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılanlara, atandıkları kadrolar esas alınmak suretiyle ayrıca özel hizmet tazminatının ödeneceğinin belirtildiği ve bu Karara ekli (2) sayılı listede Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına da yer verildiği, diğer taraftan, Devlet memurlarına ödenecek zam ve tazminatların 657 sayılı Kanunun 152 inci maddesinde düzenlendiği, söz konusu maddede belirlenen tavan nispetlerine kadar, bu nispetleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde ödenecek tazminatların, farklı adlar altında ve farklı kapsamdaki personele ödenebilecek şekilde ayrı ayrı belirlendiği, bunlar arasında yer alan özel hizmet tazminatı ile denetim tazminatının da bu şekilde farklı tazminatlar olarak düzenlendiği, buna göre, TÜİK’da Türkiye istatistik Kurumu Uzmanı ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, sadece 10.7.2006 tarihli ve 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen ödemeler ile 6.2.1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen "özel hizmet tazminatı"nın ödenmesinin gerektiği, 657 sayılı Kanunun 152 nci maddesinde özel hizmet tazminatından farklı bir

tazminat olarak düzenlenen "denetim tazminatı"nın, kadro karşılığı sözleşmeli personele de ödeneceğine dair, gerek 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında gerekse diğer mevzuatta herhangi bir düzenleme yer almadığından, söz konusu personele denetim tazminatının ödenmesinin mümkün bulunmadığının belirtilmesi üzerine dava konusu işlemlerin tesis edildiği görülmüştür.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin irdelenmesinden, 657 sayılı Kanunun "Mali Hükümler" başlıklı 146. maddesinin birinci fıkrası uyarınca sözleşmeli ve geçici personel hakkında özel kanunlardaki hükümlerin uygulanacağı, davacının çalışmakta olduğu Türkiye İstatistik Kurumu ile ilgili olarak 5429 sayılı Kanunun çıkarıldığı ve söz konusu Kanunun 45. maddesinde, sözleşmeli olarak bu Kurumda çalışan personele yapılacak ödemelerin kapsamı ve miktarına ilişkin düzenlemeye yer verildiği, adı geçen madde uyarınca çıkarılan 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu kararında da, Türkiye istatistik Kurumunda çalıştırılacak personele ödenecek ücret sınırlarının, zam ve tazminatların düzenlendiği, belirtilen tazminatlar içerisinde denetim tazminatına yer verilmediği, Şubat 2009 tarihine kadar davacıya ödenen denetim tazminatının dayanağının 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olduğu, söz konusu Kararın ise 657 sayılı Kanunun 152. maddesine göre "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatları" düzenlendiği, TÜİK'da çalışan sözleşmeli personelin 2006/10344 sayılı Karar kapsamında olmaması ve adı geçen Kararın 11. maddesinin (1) numaralı bendinin (a) numaralı alt bendinde sözleşmeli personele denetim tazminatının ödenmeyeceğinin açıkça belirtilmesi nedeniyle, bahse konu tazminatın, sözleşmeli olarak görev yapan davacıya ödenmesinin mümkün olmadığı, davacının, 5429 sayılı Kanunun 45. maddesine istinaden çıkarılan 2006/10795 sayılı Karara tabi olduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda, Türkiye istatistik Kurumunda sözleşmeli personel olarak çalışan davacıya denetim tazminatı ödenmesine ilişkin olarak, çalışmış olduğu Kurumla ilgili özel kanun niteliğinde olan 5429 sayılı Kanunun 45. maddesi ile adı geçen madde hükmüne istinaden çıkarılan "Türkiye istatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkında Karar"da herhangi bir düzenlemenin yer almadığı görüldüğünden, sehven ödenen denetim tazminatının kesilmesi yolunda tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

29.11.2005 tarihinden 14.1.2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38 TL tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenilmesine ilişkin davalı idare işleminin iptali istemine gelince;

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71. maddesinde, kamu zararının; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya

ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması olduğu, kamu zararının belirlenmesinde; “iş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması, mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması, transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması, iş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması, idare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması, mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılmasının esas alınacağı, kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararının, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edileceği, alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümlerinin uygulanacağı, ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verileceği, kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzei kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esasların, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hükmüne yer verilmiş olup, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5018 sayılı Kanuna göre kamu zararı, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması olup, kendisine yapılan yersiz ödemede her hangi bir eylemi bulunmayan kamu görevlileri hakkında söz konusu Kanun hükümlerinin uygulanmasına olanak bulunmamaktadır.

Diğer bir anlatımla, kamu kaynağında meydana gelen zararın, bir kamu görevlisinin kendi eylemleri nedeniyle değil de başka bir kamu görevlisinin işlem veya eylemleri ile ortaya çıktığı durumlarda, kendisine yersiz olarak ödeme yapıldığını bilmeyen iyi niyetli kamu görevlisi hakkında 5018 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına imkan bulunmamaktadır. Bu nedenle, kendisine yapılan ödemenin haksız olduğunu bilmeyen ilgili hakkında genel hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 gün ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararında, idarenin açık hata, yokluk, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın, kanunsuz terfi

veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere (60) gün içinde kabil olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş, anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı terfi veya intibak işlemine, idare edilenin gerçek dışı beyanı veya hilesi sebep olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, yahut yapılan ödemelerde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye imkan olmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünölemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği, ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin o tarihte dava açma süresi olan (60) gün içinde geri alınabileceği vurgulanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Ocak 2009 tarihinden itibaren otomasyona geçilmesi nedeniyle personel ve özlük haklarına ilişkin bilgilerin Maliye Bakanlığı tarafından işletilen E-bütçe sistemine girişi sırasında sistemin Kurumda TÜİK uzmanı ve uzman yardımcısı kadrosunda sözleşmeli istihdam edilen personelin “Denetim Tazminatına ilişkin bilgileri kabul etmemesi üzerine, yapılan araştırmada söz konusu tazminatın “kadro karşılığı sözleşmeli statüde” istihdam edilen personele ödenmemesi gerektiğinin ortaya çıkması üzerine 29.11.2005 tarihinden 14.1.2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38-TL tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, yukarıda açıklaması yer alan Danıştay içtihadı Birleştirme Kurulu Kararında belirtildiği üzere, idare, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına bir Mahkeme kararına gerek olmadan karar verebilecek, ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı geri alabilecektir.

Uyuşmazlık konusu olayda, “denetim tazminatı” adı altında davacıya yapılan yersiz ödemenin, hatalı olduğunun basit bir inceleme ile fark edilmeyip hesapların denetimi sonucu ortaya çıkarıldığı hususu dikkate alındığında, bu ödemelerin açık hata kapsamında değerlendirilmesine hukuken olanak bulunmamakta olup, hatalı ödemenin yapılmasında davacının gerçek dışı beyanı ya da hilesinin bulunduğundan söz etmek de mümkün değildir.

Bu durumda, davacıya yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun hükümleri kapsamında olmaması, öte yandan, yukarıda belirtilen İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı uyarınca davacıya yapılan ödemelerin, hatalı ve

yersiz olduğu ileri sürölerek ancak ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük idari dava açma süresi içinde geri alınması mümkün iken, bu süre geçirildikten çok sonra yersiz ödendiğı ileri sürölün tutarın iadesinin istenilmesine hukuken olanak bulunmaması nedeniyle, 29.11.2005 tarihinden 14.1.2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38-TL tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenilmesine ilişkin 13.5.2009 gün ve 525 sayılı davalı idare işleminde hukuka uyarlık görölmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 29.11.2005 tarihinden 14.1.2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38-TL tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenilmesine ilişkin 13.5.2009 gün ve 525 sayılı işlemin iptaline, denetim tazminatının kesilmesi işleminin iptali istemine ilişkin olarak ise davanın reddine...” karar vermiş, bu kararın davalı idare vekilince temyiz edilmesi üzerine;

1-c) Danıştay Onbirinci Dairesi: 27.4.2016 gün ve E:2015/1363, K:2016/2103 sayı ile, “İdare mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. İdare Mahkemesince verilen karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın temyiz edilen kısmının onanmasına...”, karar vermiş; davalı idare vekilinin kararın düzeltilmesi istemi aynı Dairece, 1.3.2018 gün ve E:2016/8965, K:2018/1192 sayı ile reddedilmiş, bu karar kesinleşmiştir.

2-a) Davacı Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili dilekçesinde; davalı H.A.’ın Kurumlarında TÜİK Uzmanı kadrosunda sözleşmeli olarak görev yaptığını; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün, 20/04/2009 tarih ve 5084 sayılı yazıları ile Kurumda TÜİK Uzmanı Ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 Sayılı Bakanlar Kurulu kararına ekli III sayılı Cetvelin “E.Denetim Tazminatı” bölümünde öngörölün denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununun yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren ödenen tazminatlarının ilgililerden geri alınması gerektiğinin belirtildiğini; bu durumda da davalıya sehven ödenen ödemelerin geri alınması gerektiğinin, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 29/04/2009 tarihli ve 355 sayılı onayıyla uygun göröldüğünü; bu kapsamda Türkiye İstatistik Kurumunda Uzman kadrosunda görev yapmakta olan ve 29.11.2005- 14.01.2009 tarihleri arasında adına yersiz denetim tazminatı ödemesi yapılan H.A.’ın Hazineye 3.365,38 TL (Asıl Borç) tutarında borcunun bulunduğunu; bu borcunu ve yasal faizini, 19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve

Esaslar Hakkındaki Yönetmelik” gereğince ödemesi için İdarece davalıya 13.05.2009 tarihli 525 sayılı yazı ile 21.05.2009 tarihinde tebligat yapılmış olmasına rağmen, davalının ödemeyeceğini bildirdiğini; rızaen ödeme söz konusu olmadığından iş bu davanın açılmasının gerekli olduğunu; öncelikle davalının itirazının yerinde olmadığını, Danıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 22.12.1973 tarih ve Esas No:1968/8, Karar No:1973/14 sayılı kararında; İdarenin yokluk, AÇIK HATA, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın, kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceğinin belirtildiğini; Danıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu Kararında geçen açık hata kavramındaki açık nitelemesinin, hatalı işlemin hak doğurmaya engel olduğu şeklinde anlaşıldığını, hata kavramının işlemin unsurlarından birinde veya çoğu kez sebep unsurundaki sakatlığın işlemin hukuka açıkça aykırı olduğunu ifade ettiğini ve işlem açıkça hukuka aykırı ise idarenin işlemi hukuka açıkça aykırı tesisi etmiş olacağını ve bu işlemin süre koşuluna bağlı olmadan her zaman geri alınabileceğini; öte yandan, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” in 6. maddesi ile, mevzuatında öngörülmediği halde yapılan ödemelerin kamu zararı kapsamına alındığını, 17.maddesi ile mevzuatında öngörülmediği halde yapılan yersiz ödemelerde kamu zararının doğuş tarihinin ödeme tarihi olarak belirlendiğini, aynı yönetmeliğin 18. maddesinde ise, kamu zararından doğan alacaklarda ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faizin başlangıç tarihinin, kural olarak zararın oluştuğu tarih (ödeme tarihi) olduğunun belirtildiğini; açıklanan nedenlerle söz konusu miktarın rızaen tahsili mümkün olmadığından iş bu davanın açılma zorunluluğunun doğduğunu ifade ederek; davanın kabulü ile fazlaya ait talep ve dava hakları saklı kalmak üzere 29.11.2005- 14.01.2009 tarihleri arasında yersiz ödenen toplam 3.365,38 TL asıl alacağın, her bir denetim tazminatının (davalıya ödeme yapıldığı) ödenme tarihlerinden itibaren taraflarınca tahsil edileceği tarihe kadar işleyecek yasal faizi, yargılama giderleri ve vekalet ücreti ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle, H.A.’a karşı 16.7.2009 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

2-b) ANKARA 9.SULH HUKUK MAHKEMESİ; 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayı ile, “...Dava yersiz olarak ödenen denetim tazminatının iadesine ilişkindir. Davalının davacı kurumda uzman kadrosu karşılık gösterilerek sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilmekte olduğu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 152. maddesinde, memurlara ödenecek zam ve tazminatların tek tek sayıldığı ve aynı maddenin f fıkrasında, e,f,g,h,i,j,k sırasında sayılanlara denetim tazminatının ödeneceğinin öngörüldüğü, denetim tazminatı ödenecek kadrolar ve unvanlar arasında “TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcısı” unvanının

bulunmadığı, ve Bakanlar Kurulu tarafından yürürlüğe konan 06/02/1997 tarih ve 97/9091 sayılı kararnamede böyle bir düzenleme bulunmadığı ve davalıya denetim tazminatı ödenmesine ilişkin yasal bir düzenleme bulunmadığından ödenmesinin gerekmediği, davalıya yapılan ödemenin şart tasarrufa dayanmadığı, yasal mevzuata aykırı olduğu ve idarenin işleminde açık hata olması nedeniyle Borçlar Kanununun haksız iktisap kuralları çerçevesinde davalıdan geri istenebileceği anlaşıldığından,

Davalıya 29/11/2005 ile 14/01/2009 tarihleri arası 3.365,38 TL denetim tazminatı ödenmiş olup ödeme bildiriminde verilen süre sonundan itibaren faizi ile birlikte geri istenebileceği, davalıya gönderilen 13/05/2009 tarihli ödeme yazısının 21/05/2009 tarihinde tebliğ edilmesini müteakip verilen 1 aylık ödeme süresinin dolması ile 22/06/2009 tarihinde temerrüde düşülmüş olup bu tarihten itibaren 3.365,38 TL denetim tazminatının yasal faiziyle tahsilinin talep edilebileceği anlaşılmakla davanın kabulüne karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle:

1-Davanın kabulüne, 3.365,38 TL alacağın temerrüt tarihi 22/06/2009 dan işleyecek yasal faizi ile davalıdan alınarak davacıya verilmesine..." karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

3-UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK: İdari yargı yerinde davacı, Adli yargı yerinde davalı olan H.A.'ın vekili, 3.4.2018 tarihli dilekçe ile; Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında çalışan müvekkiline denetim tazminatı olarak 29/11/2005 tarihinden 14/01/2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38-TL'nin yasal faizi ile birlikte geri istenmesine ilişkin idare işleminin Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14/10/2010 tarih E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararı ile kısmen iptal, kısmen reddedildiğini, kararın, Danıştay 11.Dairesinin 27.4.2016 gün ve E:2015/1363, K:2016/2103 Onandığını ve aynı Dairenin 1/3/2018 tarih E.2016/8965, K.2018/1192 sayılı Karar Düzeltme talebinin reddine dair kararı ile kesinleştiğini; İdarenin işlemi iptal edilmesine rağmen, idare tarafından hukuk mahkemesinde açılan alacak davasının ise kabul edildiğini; kesinleşen 9.SHM'nin 18/8/2010 tarih, E.2009/1595, K.2010/1661 sayılı kararı üzerine her ikisinin de kendi dalında ayrı yargı kararları olduğunu, her birinin uygulanabilirliğinin bulunduğunu, nitekim uygulamada kurumun, ilgiliden parayı tahsil ettiğini, bir yandan da bu işlemin aslında iptal edilmiş olduğunu; Kurumun bu parayı isteyememesinin gerektiğini; hukuk ve adaletin bir bütün olduğunu, aksi durumun adaletsiz sonuçlar doğurduğunu; 2577 Sayılı İYUK'nun 28.maddesinde İptal Kararlarının sonuçlarının gösterilmiş olduğunu, Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idarenin, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecbur olduğunu; karara konu

idari işlem ve bu işlemin doğurduğu hukuksal sonuçların iptal kararı üzerine ortadan kalktığını, iptal kararlarının geriye yürüdüğünü ve hiç alınmamış sayıldığını; İdarenin aldığı iade kararının tüm ilgili çalışanları bağladığını, denetim tazminatı ödenen tüm çalışanlardan aynı miktarların geri istenildiğini, İdare Mahkemesinin iptal kararı ile birlikte İdarenin iade talebinin hukuka aykırı olduğunun kanıtlandığını, buna rağmen İdarece adli yargıda alacak davası açılarak iadeye ilişkin karar verilmesinin, hakkın yerine getirilmesine engel oluşturduğunu; Danıştay'ın, kamu görevlilerine yapılan fazla ödemelerin geri alımında uygulanacak mevzuatın saptanması ve bu uyuşmazlıklarda görevli yargı yerinin belirlenmesinin önem taşıdığını, bu uyuşmazlığın çözüm yerinin İdari Yargı olduğunu, aksi halde Anayasanın 155.maddesi ile kurulan “İdari Rejim” sistemine aykırılık teşkil edeceğini belirttiğini, Adli Yargı dosyasında bu hususun dile getirildiğini, uyuşmazlık itirazında da bulunulmuş ise de kabul görmediğini; olayda Hüküm Uyuşmazlığın Şartlarının gerçekleştiğini, Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun, “Hüküm Uyuşmazlığı” başlıklı 24. maddesinin ilk fıkrası uyarınca, adli, idari ve askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varsayıldığını ifade ederek; Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14/10/2010 tarih E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kesinleşen kararı ile Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18/8/2010 tarih E.2009/1595, K.2010/1661 sayılı kesinleşen kararı arasında doğduğu önesürülen “hüküm uyuşmazlığının giderilmesi ve uyuşmazlığın esasının davaya konu iade işleminin iptali yönünde karara bağlanması istemiyle, Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

4-Başkanlıkça ilgili Mahkemelerden dava dosyalarının aslı temin edilmiş daha sonra 2247 sayılı Yasanın 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

4-a)DANIŞTAY BAŞSAVCISI; Hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararlar ve dava dosyaları irdelenip özetlendikten sonra; “USULE İLİŞKİN İNCELEME :

İdari ve adli yargı kararları arasında olduğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 2592 sayılı Kanun ile değişik 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında, “1 inci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar

arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için;

a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması, koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinden ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kanun yollarına başvurularak kesinleşmiş kararlar olduğu; her iki kararda da davanın esasının hükme bağlandığı anlaşılmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında uzman olarak görev yapan davacının, 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği belirtilen denetim tazminatı tutarının geri ödenmesinin istenilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, idari yargı yerinde işlemin iptaline karar verilmesine karşın adli yargıda Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından açılan davada, davanın kabul edilerek, söz konusu tutarın uzman olarak görev yapan davacıdan tahsiline karar verildiği, anılan kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği anlaşılmakla, söz konusu idari ve adli yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu kabulü gerekmektedir.

HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ ESASININ İNCELENMESİ:

Hüküm uyuşmazlığının çözümünde; ilgiliye yersiz ödendiği belirtilen 3.365,38 TL denetim tazminatı tutarının geri istenilmesine ilişkin işlemin niteliği önem kazanmaktadır

Denetim tazminatı ödenmesine dair olan işlem, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis etmiş olduğu, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir idari işlem olup, İdare Hukukunun usulde paralellik ilkesine göre, bir idari işlemin geri alınmasına ilişkin işlemin de aynı nitelikte olması gerekir. Başka bir anlatımla bir idari işlemin geri alınmasına ilişkin işlemler de icrai nitelikte işlemlerdir.

Tümüyle idari nitelikte olan işleme ilişkin uyuşmazlığın idari yargı usul ve esaslarına göre çözümlenmesi Anayasanın 155. maddesi ile kurulan "idari rejim" sistemi gereğidir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesi ile zam ve tazminatlar başlığı altında yeniden düzenlenen, 152. maddesinin (II) "Tazminatlar" başlıklı fıkrasında, görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak

bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının bu maddede belirtilen oranları aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminat olarak ödeneceği öngörülmüş (A). Özel Hizmet Tazminatı başlığı altında düzenlenen kısmın (h) alt bendinde, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman ve Uzman Yardımcıları da sayılmış ve (F). Denetim Tazminatı başlığı altında düzenlenen kısmın (b) alt bendinde Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (h), (i) ,(j) ve (k) sırasında sayılanlar için %20 'sine denetim tazminatı ödeneceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin III. Ortak Hükümler başlıklı fıkrasında ise bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esaslarının ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumları kapsayacak şekilde Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulacağı kuralına yer verilmiştir.

Anılan Yasa maddesi uyarınca 05.05.2006 günlü ve 26159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17.4.2006 günlü, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının "Ödeme yapılmayacak haller" başlıklı 11. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, bu Karara ekli I sayılı Cetvelde ve bu Kararın 4. maddesinin birinci fıkranın (b) bendinde yer alan zamlar ile II ve III sayılı Cetvellerde yer alan tazminatların, her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı saklı kalmak üzere) ödenmeyeceği kurala bağlanmıştır.

Aktarılan mevzuat hükümlerine göre 657 sayılı Kanun hükümlerine göre özel hizmet tazminatı ile denetim tazminatı ödenecekler arasında Türkiye İstatistik Kurumu Uzman ve Uzman Yardımcıları da sayılmakla beraber aynı Kanunda bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği hususunun Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmesi öngörülmüş ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında ise her statüdeki sözleşmeli personele denetim tazminatı ödenmeyeceği ifade edilmiştir.

Olayda, 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında ülke genelindeki tüm uzman ve yardımcılara, mevzuatın yorumunda hataya düşülerek denetim tazminatı ödemesinin yapıldığı, davacının söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi ve gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu bakımdan; parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71. maddesi

kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12. maddesinin birinci fıkrasında, kamu görevlilerinin kamu hizmetinin sunumunda kullanılan her türlü kamu malını koruma yükümlülükleri; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise koruma ve hizmete hazır bulundurmamak zorunda bulundukları bu mallara verdikleri zararın rayiç bedel üzerinden tahsil edileceği; son fıkrasında da, anılan zararın tahsil usulü düzenlenmiş olup mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararı düzenleyen 12. madde kapsamında tahsili mümkün değildir.

Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince;

5018 sayılı Kanunun "Kamu zararı" başlıklı 71. maddesinde, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması "kamu zararı"olarak tanımlanmış, anılan maddenin ikinci fıkrasında ise kamu zararı kapsamına giren haller; kamu kaynakları kullanılarak piyasadan mal ve hizmet satın alınması sırasında fazla ödeme yapılması, idarenin gelirlerinin tahsili sırasında mevzuata aykırı davranılması ve mevzuatta öngörülmeyen bir ödeme yapılması suretiyle yol açılan zararlar olarak sayılmak suretiyle sınırlandırılmıştır.

Anılan fıkra bir bütün olarak değerlendirildiğinde "g" bendinde yer alan "mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması" kuralının kapsamının, yine mal ve hizmet alınan nedeniyle yapılan ödemeler sonucu oluşan kamu zararı şeklinde anlaşılmasını gerektirmektedir.

Kaldı ki, bakılan uyuşmazlık mevzuatta öngörülmeyen bir ödeme yapılması nedeniyle oluşan kamu zararı olmayıp, mevzuatın öngördüğü bir ödemenin yapılması sırasında hataya düşülmesine ilişkin olduğundan, uyuşmazlığın anılan Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu itibarla; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 günlü, E: 1968/8, K:1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmakla mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesinin, gerçek dışı beyanının neden olmadığı gibi "açık hata" halinin de bulunmadığını saptamak suretiyle davacıya yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali

ile davacıdan tahsil edilen tutarın iadesi yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu kanısına varılmıştır.

SONUÇ:

1-Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14.10.2010 gün ve E:2009/918, K:2010/1341 sayılı kararı ile Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu;

2-Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararının kaldırılmasına;

3-Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14.10.2010 gün ve E:2009/918, K:2010/1341 sayılı kararının kabulüne;

Bu suretle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesinin uygun olacağı olacağı ...” yolunda düşünce vermiştir.

4-b) YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; "...İdari ve adli yargı kararları arasında olduğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının olup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 2592 sayılı Kanun ile değişik 24. maddesinin birinci fıkrasında, “1 inci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir” hükmü yer almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a- Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi,

b- Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c- Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d- Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e- Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması,

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinde; ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve yasa yollarına başvurularak şeklen kesinleşmiş; taraflarından en az birinin aynı olduğu kararların bulunduğu ve tüm kararlarda da davanın esasının hükme bağlandığı ve yasa yollarının tüketildiği anlaşılmıştır.

Hüküm uyuşmazlığına konu Ankara 6. İdare Mahkemesi kararında, davacıya ödenen denetim tazminatının kesilerek 29/11/2005-14/01/2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarı olan 3.365,38 L'nin yasal faiziyle birlikte bir ay içinde geri ödenmesi gerektiğini

belirten 13/05/2009 tarihli ve 525 sayılı işlemin, yersiz ödendiği belirtilen tutarın yasal faiziyle birlikte geri ödenmesinin istenilmesine ilişkin kısmı iptal edilmesine karşın, Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi kararında, söz konusu denetim tazminatının yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verildiği anlaşılmakla, iki karar arasında oluşan çelişki nedeni ile hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği, bu duruma göre, söz konusu adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyumsuzluğu bulunduğu kabul edilmelidir.

Denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlem, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olup, aynı şekilde bu idari işlemin geri alınmasına yönelik işlem de icrai nitelikte idari bir işlemidir. Bu bakımdan, tümüyle idari nitelikte olan bir işlemle ilgili uyumsuzluğun idari yargı usul ve esaslarına göre çözümlenmesi Anayasanın 155. maddesiyle kurulan "idari rejim" sisteminin gereğidir.

Hüküm uyumsuzluğu olduğu anlaşılan adli ve idari yargı kararlarına bakıldığında, TÜİK'te uzman olarak çalışan H.A.'a 29/11/2005-14/01/2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının yersiz ödendiği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Her iki yargı kararında da, idarenin zarara uğradığı ve haksız ödeme yapıldığı kabul edilmekle birlikte, uyumsuzluğun hem adli hem idari yargıda farklı şekillerde çözümlenmiş olması hüküm uyumsuzluğuna neden olmuştur. Bu noktada yapılan fazla ödemelerin geri alımında uygulanacak mevzuatın tesbiti gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Tazminatlar" başlıklı 152/II. maddesinde, görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar gözönüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının, bu maddede belirtilen oranları aşmamak üzere Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminat olarak ödeneceği öngörülmüş, "Özel Hizmet Tazminatı" başlığı altında düzenlenen kısmın o tarihte yürürlükte bulunan (h) alt bendinde, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman ve Uzman yardımcıları da sayılmış ve (F) bendinde düzenlenen denetim tazminatı ile ilgili kısmında; Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (h) alt bendinde sayılan TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcılarına da % 20 oranında denetim tazminatı verileceği kural olarak öngörülmüş, bununla birlikte aynı maddenin Ortak Hükümler başlıklı III. kısmında da; "Bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esasları ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumları kapsayacak şekilde ve 154 üncü madde uyarınca katsayının Bakanlar Kurulunca değiştirilmesi durumu hariç yılda bir defa olmak üzere hazırlanır

ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur." düzenlenmesine yer verilmiştir.

Konu ile ilgili olarak çıkarılan ve 05/05/2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 11. maddesinde; ekli cetvellerde yer alan ve içinde denetim tazminatı da bulunan tazminatların (97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu kararı saklı kalmak üzere) her statüdeki sözleşmeli personele ödenmeyeceği kural altına alınmıştır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerine bakıldığında, her ne kadar 657 sayılı Kanunda denetim tazminatı verilecekler arasında TÜİK uzman ve uzman yardımcıları da sayılmış ise de; aynı Kanunda zam ve tazminatları kimin alıp alamayacağı hususunun Bakanlar Kurulunun düzenleme alanına bırakıldığı, yukarıda belirtilen Bakanlar Kurulu Kararı (2006/10344) ile de her statüdeki sözleşmeli personele denetim tazminatının ödenmeyeceğinin kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

Dava dosyasından, TÜİK Başkanlığınca, kurumlarında uzman ve uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek şartıyla sözleşmeli olarak istihdam edilen personele denetim tazminatının ödenip ödenmeyeceği konusunda görüş sorulan Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından verilen 20/04/2009 tarihli ve 5084 sayılı görüş yazısında denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı TÜİK kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatlarının geri alınması gerektiğinin belirtilmesi üzerine, TÜİK'te kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarının denetim tazminatı adı altında ödenen tutarların geri alınmasının TÜİK Başkanlığının onayı ile uygun görüldüğü, bu onay doğrultusunda 13/05/2009 gün ve 525 sayılı yazı ile davacıya 29/11/2005-14/01/2009 tarihleri arasında yersiz ödenen denetim tazminatlarının bir ay içinde ödenmesi, aksi takdirde alacak takip dosyasının dava açılmak üzere ilgili yere gönderileceğinin bildirilmesi yolundaki dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K. 1973/14 sayılı kararında, idarenin; yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağı esasa bağlanmıştır. Anılan İçtihatları Birleştirme Kurulu kararı ile konulan ilkeye göre davacının sebep olduğu bir hata, hile ya da gerçek dışı beyanı söz konusu olmadığı halde fazla yapıldığı iddia edilen ihtilaf konusu ödemenin, ödendiği tarihten itibaren ancak 2577 sayılı Kanunda dava açma süresi

olarak öngörülen 60 gün içinde geri alınabileceği, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği idarenin bu tutarı geri alamayacağı kabul edilmelidir.

Olayda, davacıya 29/11/2005-14/01/2009 tarihleri arasında mevzuatın yorumunda hataya düşülerek denetim tazminatı ödemesinin yapıldığı, davacının söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı, bu sebeple idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun yukarıda zikredilen kararının uygulanması gerektiği, bu sebeple mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından, yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu kanaatine varılmıştır.

SONUÇ:

Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14/10/2010 tarihli ve E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararı ile Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18/08/2010 tarihli ve E.2009/1595, K.2010/1661 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığının bulunduğu kabulüne,

Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin 18/08/2010 tarihli ve E.2009/1595, K.2010/1661 sayılı kararının kaldırılmasına;

Ankara 6. İdare Mahkemesinin 14/10/2010 tarihli ve E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararının benimsenmesine,

Karar verilmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir." yönünde düşünce vermiştir.

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Uyuşmazlık Mahkemesinin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 24.12.2018 günlü toplantısında:

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un "Mahkemenin görevi" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir" denilmiş; 24. maddesinde (Değişik birinci fıkra: 2/7/2018 - KHK-703/183 md.) ise, 1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı

olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyumsuzluğunun varlığının kabul edileceği belirtilmiştir.

Anılan hükme göre, hüküm uyumsuzluğunun varlığı için:

a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyumsuzluğu bulunduğu ileri sürülen idari yargı ve adli yargı kararlarının incelenmesinden; ortada idari (Ankara 6.İdare Mahkemesinin 14.10.2010 gün ve E:2009/918, K:2009/1341 sayılı kararı) ve adli (Ankara 9.Sulh Hukuk Mahkemesinin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararı) yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu; davanın taraflarının aynı olduğu anlaşılmıştır.

Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığının incelenmesinden:

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Uzman olarak görev yapan davacıya 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında ödenen 3.365,38 TL denetim tazminatının yersiz ödendiği iddiası ile geri istenilmesine ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 13.05.2009 tarih 535 sayılı işlemi ile bu işlemin dayanağını oluşturan Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 29.04.2009 tarih 355 sayılı işlemi sonrasında başlamıştır.

H.A.'ın vekilince, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın ödenen denetim tazminatının hukuka aykırı olarak geri istenmesinin iptali istemiyle idari yargıda dava açılırken, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekilince, ödenen denetim tazminatının geri istenmesine rağmen ödenmemesi nedeniyle tahsili istemiyle adli yargıda dava açıldığı görülmektedir.

Dava sebebi; talep sonucunu haklı göstermeye yarayan maddi vakıalar iken dava konusu; netice-i taleptir. Olayımızda her iki davanın sebebi Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında çalışan H.A.'a 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının hukuka aykırı olarak ödenip ödenmediğine ilişkindir. Bir taraf söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceği iddia ve savunmasında bulunurken diğer taraf tam aksine yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğundan geri istenebileceği iddia ve savunmasında olduğundan, her iki dava sebebi yani maddi vakıalar aynıdır.

Dava konusuna gelince; idari yargıda davanın konusu; denetim tazminatının geri ödenmesine ilişkin idari işlemin iptali ve idari işlem nedeniyle yapılan ödemelerin iadesi olarak belirlenirken, adli yargıda da

haksız yapıldığı iddiası ile yapılan ödemenin idareye geri ödenmesine ilişkin olması nedeniyle hüküm uyuşmazlığı olduğu iddia edilen kararlar arasında dava konuları da aynıdır.

Kararlarda işin esasının hükme bağlanmasının incelenmesinden;

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından adli yargıda açılan dava sonunda; bilirkişi raporunda, ilgili mevzuatta, denetim tazminatı ödenecek kadrolar arasında TÜİK Uzmanı ve Uzman Yardımcılığı kadrosuna yer verilmediğinin, bu nedenle davalıya denetim tazminatı ödemesinin yasal dayanağı bulunmadığının, davalının borcun ödenmesi konusunda temerrüde düşürüldüğünün, davalıdan 3.365,38 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsili gerektiğinin belirtmiş olduğundan bahisle ve uygun görülen bilirkişi raporuna göre açılan davanın kabulü ile 3.365,38-TL'nin 22.06.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline... karar verildiği; H.A.'ın vekili tarafından idari yargıda açılan dava sonunda da; davacı adına davaya konu işlemin denetim tazminatının kesilmesine ilişkin(Mahkemece reddedilen) kısmı temyiz edilmeden kesinleştiğinden, davacıya yersiz ödendiği belirtilen denetim tazminatının bir ay içerisinde geri alınmasına ilişkin işlem yönünden; davacıya yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun hükümleri kapsamında olmaması ve Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı uyarınca davacıya yapılan ödemelerin, hatalı ve yersiz olduğu ileri sürülerek ancak ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük idari dava açma süresi içinde geri alınması mümkün iken, bu süre geçirildikten çok sonra yersiz ödendiği ileri sürülen tutarın iadesinin istenilmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçeleriyle dava konusu işlemin iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda her iki kararda da işin esasının hükme bağlandığı açıktır.

Hüküm uyuşmazlığının kabul edilebilmesi için öngörülen bir diğer husus ise; kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunmasıdır.

İdari yargıda yapılan yargılama sonucu idari işlemin(yersiz ödendiği iddia edilen tazminatın iadesine ilişkin) iptaline karar verilirken, adli yargıda idari işlemin hukuka uygun olduğu ve idarece istenen alacağın tahsiline karar verilmiştir. Bu şekilde verilen kararlar sonucunda hakkın yerine getirilmesi olanaksız hale getirilmiştir

Bu durumda, 2247 sayılı Yasa'nın 24. Maddesinde açıklandığı üzere; tarafları, konusu ve dava sebebi aynı olan ve kesinleşmiş kararlar arasında hüküm uyuşmazlığının doğduğu ve kararlar arasında çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle;

1- Ankara 6. İdare Mahkemesi ile Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin kararları arasında, 2247 sayılı Yasa'nın 24. Maddesinde

öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından hüküm uyumsuzluğu bulunduğu,

2- 2247 sayılı Yasanın 25. maddesi hükümleri uyarınca

a) İdari Yargılama Usulü Yasası gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'na bildirilmesi, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanmasına

b) Usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra Başkanlıkça belirlenecek günde işin esasının görüşülmesine OY BİRLİĞİ İLE KARAR VERİLMİŞTİR.

Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından yasal süresi içerisinde verilen cevap dilekçesinde; Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesinin kararının kabulüne, Ankara 6. İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 günlü toplantısında:

Başvuru dilekçesi ve ekleri, uyumsuzluğa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanan Yasa ve Yönetmelik kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın yazılı düşünceleri doğrultusundaki açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli uzman olarak görev yapan H.A.'ın 2005-2009 tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen 3.365,38-TL denetim tazminatının Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından geri istenilmesine ilişkindir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli TÜİK Uzmanı kadrosunda, kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde çalıştığı; kendisine 2005-2009 tarihleri arasında toplam 3.365,38-TL denetim tazminatı ödendiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü'nün 20.04.2009 gün ve B.07.0.BMK.0.20-262/5084 sayılı yazısında, TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek sureti ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17.04.2006 gün ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı cetvelin "E. Denetim Tazminatı " bölümünde

öngörülen denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatının ilgililerden geri alınmasının istenildiği; açılan davada; Ankara 6. İdare Mahkemesi 14.10.2010 gün ve E:2009/918, K:2010/1341 sayılı kararla; Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 tarih ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararında, idarenin; yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağının esasa bağlandığı, anılan kararın tüm hatalı ödemelerin geriye alınmasında da uygulanması gerektiği, olayda denetim tazminatı adı altında Kasım 2005 - Ocak 2009 tarihleri arasında davacıya ödenen 3.365,38-TL'lık meblağın geri istenilmesine ilişkin işlemin, davalı idare tarafından görüş sorulması üzerine Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün 20.04.2009 gün ve 5084 sayılı yazısına istinaden tesis edildiği anlaşıldığından ortada açık hatanın varlığından bahsedilemeyeceği, yersiz ödenen tutarın genel dava açma süresi olan 60 günlük süre geçirildikten sonra istenilmesinde anılan Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararına ve hukuka uyarlık bulunmadığı gibi usulsüz olarak tahsil edilen tutarın davacıya ödenmesi gerektiği, davacının; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi isteminin ise; denetim tazminatının kesilmesine ilişkin kesin ve yürütülmesi zorunlu olan davalı idare işlemi dava edilmediği ve bu şekilde iptali sağlanmadığından, hukuk alanında var olan bir işlemin icrasından kaynaklanan maddi kayıpların tazmin edilmesi yönünde hüküm kurulması hukuken mümkün olmadığı gerekçesiyle dava konusu işleminin iptaline, davacının ödediği tutarın yasal faizi ile birlikte ödenmesi isteminin kabulü ile tahsil edilen tutarın yasal faizi ile birlikte davacıya iadesine, denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi isteminin ise reddine karar verilmiş, bu karar; temyiz aşamasında Danıştay Onbirinci Dairesinin 27.4.2016 gün ve E:2015/1363, K:2016/2103 sayılı kararıyla onanmış, bu kararın düzeltilmesi istemi de anılan Dairenin 1.3.2018 gün ve E:2016/8965, K:2018/1192 sayılı kararıyla reddedilerek kesinleşmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından, Başkanlıklarında kadro karşılığı sözleşmeli uzman olarak görev yapan davalıya Kasım 2005 - Ocak 2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarı olan 3.365,38-TL'nin ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak faiziyle birlikte geri ödenmesine karar verilmesi istemiyle adli yargıda açılan dava da; Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi 18.8.2010 gün ve E:2009/1595,

K:2010/1661 sayılı kararla; "davanın kabulüne, 3.365,38 TL alacağın temerrüt tarihi 22/06/2009 dan itibaren işleyecek yasal faizi ile davalıdan alınarak davacıya verilmesine..." karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

H.A.'a denetim tazminatı adı altında yapılan fazla ödemenin, idarece 5018 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilerek tahsili yoluna gidilmesi üzerine adli ve idari yargıda davalar açılmıştır. Denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlemin, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olduğunda kuşku bulunmadığı gibi, söz konusu idari işlemin geri alınması da idari niteliktedir. İdari nitelikteki uyuşmazlığın da Anayasanın 125. Maddesi gereğince idari yargıda çözümlenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Bu durumda öncelikle uyuşmazlığa konu denetim tazminatının H.A.'a ödenip ödenmeyeceği hususunda bir değerlendirme yapılması gerekli olduğundan, dava sürecinde ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan yasal düzenlemelerin irdelenmesi gerekmektedir.

10.11.2005 tarih 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu, 18.11.2005 tarih 25997 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5429 sayılı Kanunun “ Personel rejimi ve fazla çalışma” başlıklı 45. maddesinin ilk olarak “ Başkanlıkta; Başkan, Başkan Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, İstatistik Müşaviri, Hukuk Müşaviri, Bölge Müdürü, Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanı, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcısı, İstatistikçi, Matematikçi, Mühendis ile dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olmak kaydıyla Programcı kadrolarına atananlar, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usûl ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Özel uzmanlık gerektiren hizmetlerde sözleşmeli olarak yabancı uzman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Başkanlık merkez ve taşra teşkilâtı kadrolarında çalışan (kadro karşılığı çalışan sözleşmeli personel dâhil) memurlara 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde yer alan fazla çalışma ücreti aynı esas ve usûllere göre ödenir.” şeklinde düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin 19.12.2005 gün ve E:2005/143 K:2005/99 sayılı kararı ile 5429 sayılı Kanunun ikinci fıkrası iptal edilmiş ve 17.05.2006 tarih ve 5503 sayılı Kanunun 2. maddesi ile anılan fıkra yeniden düzenlenmiştir.

Yeniden düzenlenen 2. fıkra “Sözleşmeli olarak Başkanlıkta fiilen çalışan personele, bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer

alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Başkan tarafından belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ödenir. Başbakanlık merkez teşkilâtında sözleşmeli olarak çalıştırılan emsali personelin yararlandığı ücret artışlarından Başkanlıkta çalışan sözleşmeli personel de aynı usûl ve esaslara göre aynen yararlandırılır. Bu personel T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilendirilir. Söz konusu personele, çalıştıkları günlerle orantılı olarak (hastalık ve yıllık izinleri dahil) ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir. Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışma yaptıkları tespit edilenlere Başkanın teklifi, ilgili Bakanın uygun görüşü üzerine Başbakan onayı ile haziran ve aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar teşvik ikramiyesi ödenebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile söz konusu personele yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca tespit edilir.” şeklini almıştır. Daha sonra 11.10.2011 gün ve 666 sayılı KHK ile 5429 sayılı Kanunun 45. maddesinin bir, iki ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

5429 sayılı Kanunun halen yürürlükte olan 45. maddesi ise; “ (Mülga birinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

(İptal ikinci fıkra: Ana. Mah.’nin 19/12/2005 tarihli ve E.:2005/143, K.:2005/99 sayılı Kararı ile; Yeniden Düzenleme: 17/5/2006-5503/2 md.; Mülga ikinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

Özel uzmanlık gerektiren hizmetlerde sözleşmeli olarak yabancı uzman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(Mülga son fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)” şeklindedir.

5429 sayılı Kanun uyanınca 05.05.2006 günlü ve 26159 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17.4.2006 günlü, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının "Ödeme yapılmayacak haller" başlıklı 11. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, bu Karara ekli I sayılı Cetvelde ve bu Kararın 4. maddesinin birinci fıkranın (b) bendinde yer alan zamlar ile II ve III sayılı Cetvellerde yer alan tazminatların, her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı saklı kalmak üzere) ödenmeyeceği kurala bağlanmış; 10/7/2006 tarihli ve 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki “Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkında Karar”da da, Türkiye İstatistik Kurumu’nda kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilecek personelin hizmet şartları, vasıfları, görevleri sorumlulukları, ücretleri ve diğer ödemeleri ile özlük işleri düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 146. Maddesinde sözleşmeli personel ücretlerinin özel kanunlardaki hükümlere tabi olduğu düzenlenirken, Devlet memurlarına ödenecek zam ve tazminatlar aynı Kanunun 152 inci maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Anılan maddenin “II-Tazminatlar” kısmında; "Görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının, ” ... maddede belirlenen tavan nispetlerine “kadar, bu nispetleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde" ödenecek tazminatlar, farklı adlar altında ve farklı kapsamdaki personele ödenebilecek şekilde ayrı ayrı belirlenmiş; bunlar arasında yer alan özel hizmet tazminatı ile denetim tazminatı da bu şekilde farklı tazminatlar olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklanan, dava konusu işlemlerin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan, yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; 657 sayılı Kanunun 146. Maddesinin birinci fıkrası uyarınca sözleşmeli ve geçici personel hakkında özel kanunlardaki hükümlerin uygulanacağı, davacının çalıştığı Türkiye İstatistik Kurumu ile ilgili olarak 5429 sayılı Kanunun çıkarıldığı ve söz konusu Kanunun 45. Maddesinde, sözleşmeli olarak bu Kurumda çalışan personele yapılacak ödemelerin kapsamı ve miktarına ilişkin düzenlemeye yer verildiği, adı geçen madde uyarınca çıkarılan 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu kararında da, Türkiye İstatistik Kurumunda çalıştırılacak personele ödenecek ücret sınırlarının, zam ve tazminatların düzenlendiği, belirtilen tazminatlar içerisinde denetim tazminatına yer verilmediği, Şubat 2009 tarihine kadar davacıya ödenen denetim tazminatının dayanağının 2006/ 10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olduğu, söz konusu kararın ise 657 sayılı Kanunun 152. Maddesine göre “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatları”nı düzenlediği, TÜİK da çalışan sözleşmeli personelin 2006/10344 sayılı Karar kapsamında olmaması ve adı geçen kararın 11. Maddesinin 1 nolu bendinin a nolu alt bendinde sözleşmeli personele denetim tazminatının ödenmeyeceğinin açıkça belirtilmesi nedeniyle, bahse konu tazminatın, sözleşmeli olarak görev yapan H.A.'a ödenmesinin mümkün olmadığı, H.A.'ın 5429 sayılı Kanunun 45. Maddesine istinaden çıkarılan 2006/10795 sayılı karara tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Hüküm uyumsuzluğu olduğu anlaşılan adli ve idari yargı kararlarına bakıldığında da, Türkiye İstatistik Kurumunda sözleşmeli uzman olarak çalışan H.A.'a 2005-2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının yersiz ödendiği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Her iki yargı kararında da, idarenin zarara uğradığı ve haksız ödeme yapıldığı kabul edilmekle birlikte, uyumsuzluğun hem adli hem idari yargıda farklı şekillerde çözümlenmiş olması hüküm uyumsuzluğuna neden olmuştur.

Bu noktada Türkiye İstatistik Kurumunda sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan H.A.'a yapılan fazla ödemelerin geri alımında uygulanacak mevzuatın tesbiti gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişisel sorumluluk ve zarar" başlıklı 12. maddesi; " (Değişik: 12/5/1982 - 2670/5 md.) Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir." şeklinde bir düzenlemeyi öngörmektedir.

Bu düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasındaki sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte; mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmadığından, bu tür uyuşmazlıklarda uygulanan Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün E:1968/8 K:1973 /14 sayılı kararının ve benzer mahiyetteki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararının irdelenmesi gerekmektedir.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün E:1968/8 K:1973 /14 sayılı kararında özetle; İdarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğu; İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idari yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

“Öte yandan, benzer konudaki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararına da değinmekte yarar görülmektedir. Gerçekten, 27.1.1973 tarih ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı İçtihadı Birleştirme kararında sonuç olarak aynen:

“ 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemi), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine,

2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürütür şekilde geri alınamayacağına,

3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine,

4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğu kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihatların bu yolda birleştirilmesine...” denilmektedir. Anılan kararın gerekçesinde, dava konusu bakımından da önem arz eden şu değerlendirmelerde bulunmaktadır : “... Yukarıdan beri yapılan açıklama ve incelemelerden anlaşılacağı gibi, yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği, tarzında bir sonuca varmak gerekir. Belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğu da ileri sürülemeyecek ve geri istenmesi mümkün olmayacaktır...”

Bu konuda uygulanması düşünülebilecek diğer bir düzenleme de, 10.12.2003 gün 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur. 5018 sayılı Kanunun “Kamu zararı” başlıklı 71. maddesinde; “ (Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

- a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
 - b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,
 - c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
 - d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
 - e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
 - f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)
 - g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,
- Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

Belirtilen içtihatlar ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; idarece yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun kapsamı dışında kaldığı ve yukarıda açıklanan Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı

çerçevesinde çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır. H.A.'ın 2005-2009 tarihleri arasında yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatı ödenmiş ise de; söz konusu yersiz ödemelerin idare tarafından Ocak 2009 tarihinde yani 2577 sayılı İdari Yargılama Kanununun 7. maddesinde belirtilen 60 günlük dava açma süresi geçtikten sonra talep edildiği; yersiz ödeme yapılan H.A.'ın ödemelerin yapılması konusunda gerçek dışı beyanı veya hilesinin bulunmadığı, keza mevzuatın mali yetkilileri/sorumluları yanıltacak mahiyeti itibariyle ortada bir "açık hata" halinin de söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu tazminatların ödenmesi konusunda Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından tüm bölge müdürlüklerine bildirimde bulunulduğu ve dosyadaki bilgi ve belgelerden Türkiye genelinde bu uygulamanın yapıldığı, hatalı ödeme yapıldığının Maliye Bakanlığının incelemesi sırasında ortaya çıktığı anlaşıldığından, söz konusu ödeme nedeniyle H.A.'ın kolayca anlayabileceği açık bir hata ve kusur da söz konusu edilemeyeceğinden, 2005-2009 tarihler arasında ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olmadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nda kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan H.A.'dan 2005-2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığına saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan Ankara 6. İdare Mahkemesi'nin 14.10.2010 gün ve E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararının kabulü ve bu suretle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerekmiştir.

SONUÇ : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nda kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan H.A.'dan 2005-2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığına saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 18.8.2010 gün ve E:2009/1595, K:2010/1661 sayılı kararının KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan Ankara 6. İdare Mahkemesi'nin 14.10.2010 gün ve E.2009/918, K.2010/1341 sayılı kararının KABULÜ ve bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE, 30.09.2019 gününde Üye Birol SONER'in KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli uzman olarak görev yapan'e, tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında "İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülmemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği" vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22.12.1973 tarih ve E., 1968/8, K. 1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında; "Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şan tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayırık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek

Ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa ayartmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir" gerekçesiyle direnme ukmünün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 5.12.1984 tarih ve 1982/ 13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; "Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05.12.1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK' nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

..... İdare Mahkemesinin tarihli ve esas, sayılı kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılığlı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18.5.2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 61. maddesine göre;

"Madde 61 - Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 77. maddesine göre;

"Madde 77 - Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur".

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye "sebepsiz zenginleşme" denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren - Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Ankara 2018 - Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer - Borçlar hukuku Genel Hükümler - İstanbul 2013 - Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır

Buna göre - tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatının hataen ödendiği konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir. Açıklanan tüm bu nedenlerle, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan'a - tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın sonunda işlemin iptaline karar veren İdare Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait Hukuk Mahkemesi'nin kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyorum.**30.9.2019**

Birol SONER
ÜYE

II-2247 SAYILI KANUN'UN 10. MADDESİ GEREĞİNCE VERİLEN
(OLUMLU GÖREV UYUŞMAZLIĞI ÇIKARMA) KARARLAR

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

1-ESAS NO : 2019/388
KARAR NO : 2019/586
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş (TEMSAN) emrinde, kapsam dışı personel (Makine Mühendisi) olarak çalışmakta olan davacının, sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağı niteliğinde olan Merkez Disiplin Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M.G.
Vekili : Av. K.K.
Davalı : Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş (TEMSAN)
Vekili : Av. A.G.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle;davalının merkez teşkilatında yer alan Küçük Türbin Generatör ve Tesisler İşletme Müdürlüğü bünyesindeki Üretim ve Montaj Başmühendisliği emrinde Kapsam Dışı Personel Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde makine mühendisi olarak görev yapan davacının hakkında yapılan disiplin soruşturması sonucunda Merkez Disiplin Kurulunun 31.12.2018 gün ve 2018/1-2 sayılı kararı gereğince 03/01/2019 tarihli ve 81 sayılı işlemle sözleşmesinin feshine karar verildiğini, bu kararın hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek, Merkez Disiplin Kurulu kararı ile sözleşmenin feshine ilişkin işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı vekili, süresi içinde verdiği cevap dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

ANKARA 7. İDARE MAHKEMESİ: 21.3.2019 gün ve E:2019/173 sayı ile, davanın statüsü itibarıyla kamu personeli olan davacı ile davalı idare arasındaki ilişkinin idare hukuku ilkelerine dayanan kamu hukuku ilişkisi olduğu ve uyuşmazlığın kamu hukuku prensipleri çerçevesinde çözülmesi gerektiği dikkate alındığında; davanın görüm ve çözümünde

idari yargının görevli bulunduğu gerekçesiyle, davalı idarenin görev itirazın reddine karar vermiştir.

Davalı Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş (TEMSAN) vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: "... Olayda, 233 sayılı KHK'ya tabi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilmiş bir Teşekkül olan TEMSAN; sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Yapılan açıklamalar ışığında Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer olaylara ilişkin verdiği 01/03/1996 tarihli ve 22567 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 22/01/1996 tarihli ve E. 1995/1, K. 1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumlan ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmaktaysa da, 25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 37. maddesi ile 399 sayılı KHK'nın ek 3. maddesi; "Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür" şeklinde değiştirilmiştir.

Uyuşmazlık konusu dava 28/01/2019 tarihinde yani yukarıda anılan 25/10/2017 tarihli mevzuat değişikliğinden sonra idari yargı yerinde açılmıştır. Bu sebeple, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına ilişkin olarak 25/10/2017 tarihinden sonra açılan dava ve işlerin iş hukuku hükümlerine göre çözülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesinin 29/01/2018 tarihli ve E.-K.2018/18-49 sayılı ve 25/06/2018 tarihli ve E.-K.2018/359-411 sayılı kararlarında da aynı hususlar vurgulanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, davacının sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlemle bu işlemin dayanağı olan disiplin kurulu kararının iptaline ilişkin uyumsuzluğun özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

KARAR : Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanunun 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyumsuzluğu çıkarılmasına, dosyanın

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar verildi." yolunda düşünce vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: "... Olayda, 233 sayılı KHK'ye tabi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilmiş bir Teşekkül olan "TEMSAN"; sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde, Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer olaylara ilişkin verdiği 1/3/1996 tarih ve 22567 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 22/1/1996 gün ve E:1995/1, K: 1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmakta ise de, 25/10/2017 tarih ve 30221 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 37. maddesi ile 399 sayılı KHK'nin ek 3. maddesi; "Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1. ve geçici 9. maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür." şeklinde değiştirilmiştir.

Usul hukuku kuralları derhal uygulanırılık ilkesine tabidir. Tamamlanmış olan işlemler hariç olmak üzere yürürlüğe girdiği andan itibaren derhal uygulanır. Görev hususunun da Usul Hukukunun en temel konularından biri olduğu düşünüldüğünde, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işlere 25/10/2017 tarihinden bu yana iş mahkemelerinde bakılacağı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağı niteliğinde olan Merkez Disiplin Kurulu kararının iptaline ilişkin açılan bu davanın görüm ve çözümünde özel hukuk hükümleri uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

SONUÇ : Açıklanan nedenle, 2247 sayılı Kanunun 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun kabulünün uygun olacağı düşünülmektedir." şeklinde düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası örneği üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı idare vekilinin, anılan Yasa'nın 10/2 maddesinde öngörülen yönetime uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davalı idare emrinde kapsam dışı personel (Makine Mühendisi) olarak çalışmakta olan davacının, sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin 03.01.2019 tarih ve 81 sayılı işlem ile bu işlemin dayanağı niteliğinde olan 31.12.2018 tarih ve 2018/1-2 sayılı Merkez Disiplin Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında, işveren ile sendikalar arasında akdedilen toplu iş sözleşmelerinin kapsamı dışında tutulan ve bu nedenle “kapsam dışı personel” olarak adlandırılan personelin, hizmet sözleşmelerine konulan yasakla sendika üyesi olamaması, yönetim kademesindeki daimi kadrolarda görev alarak işverene ait yetkileri kullanması ya da görevinin özel bir önem taşıması ve özellikle de yetkileri, ücret ve diğer haklarının tayin ve takdirinin idareye ait olması nedeniyle statüleri, asli ve sürekli görevleri genel idare esaslarına göre yürüten memur ve sözleşmeli personel statüsüne yaklaşmakta; nitekim 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 22. ve Geçici 9. maddesinde de kanun koyucu tarafından, memur ve sözleşmeli personel ile birlikte anılmaktadır.

Öte yandan, 14/02/2018 tarihli ve 30332 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi Ana Statüsünün, “Amaç” başlıklı 1. maddesinde “Bu Ana Statünün amacı; Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi'nin (TEMSAN) faaliyet alanı ve görevleri, organları, teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri ve ilgili diğer hususları düzenlemektir.” hükmüne; “Kapsam” başlıklı 2. maddesinde “Bu Ana Statü; TEMSAN'ın, faaliyet alanı ve görevleri, organları ve teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri, tasfiye, denetim, idari, mali ve personele ilişkin hususları kapsar.” hükmüne; “Dayanak” başlıklı 3. maddesinde “Bu Ana Statü, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi

Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.” hükmüne; “Teşekkülün yapısı” başlıklı 5. maddesinde “TEMSAN; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Teşekkülün teşkilat yapısı bu Ana Statü’nün ekinde yer alan (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. / Teşekkül; 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir./....” hükmüne; “Personele ilişkin hükümler” başlıklı 32. maddesinde ise “Teşekkül, müessese ve bağlı ortaklık personeli hakkında 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejimi esaslarını düzenleyen 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Olayda, 233 sayılı KHK’ ye tabi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilmiş bir Teşekkül olan TEMSAN sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Yapılan açıklamalar ışığında Mahkememizin benzer olaylara ilişkin verdiği 1.3.1996 tarih ve 22567 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 22.1.1996 gün ve E:1995/1, K:1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmaktaysa da, 25/10/2017 tarih ve 30221 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 37 nci maddesi ile 399 sayılı KHK nin ek 3 ncü maddesi; "Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür" şeklinde değiştirilmiştir.

Görev uyuşmazlığına konu dava 28.01.2019 tarihinde yani yukarıda anılan 25/10/2017 tarihli mevzuat değişikliğinden sonra idari yargı yerinde açılmıştır. Bu sebeplerle 25/10/2017 tarihinden sonra açılan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işlere iş mahkemelerinde bakılacağı tartışmasızdır.

Açıklanan nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca yapılan başvurunun kabulü ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 7. İdare Mahkemesinin 21.3.2019 gün ve E:2019/173 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmıştır.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 7. İdare Mahkemesinin 21.3.2019 gün ve E:2019/173 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

2-ESAS NO : 2019/569
KARAR NO : 2019/506
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca verilen idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı yapılan itirazın, aynı Kanun'un 112. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle ADLİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ö.M.
Vekili : Av. İ.A.
Davalı : İstanbul Valiliği
Vekili : Av. S.G.T.

O L A Y : İstanbul Valiliği Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce yapılan denetim sırasında, alkollü olarak araç kullandığından bahisle, davacı adına 04.07.2018 gün ve IL-913988 seri-sıra sayılı Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı düzenlenerek, davacıya 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca 1.002,00 TL idari para cezası verilmiş, aynı birim tarafından sürücü belgesi geri alma tutanağı düzenlenmiştir.

Davacı vekili, idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İstanbul 13. İdare Mahkemesi, 23.07.2018 gün ve E:2018/1296, K:2018/1343 sayılı kararı ile, 5326 sayılı Kanunun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19.maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ... ehliyetin geri alınması, ...gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılınca kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle, 2918 sayılı

Kanun'un 112. maddesinde yapılan değişik ile maddenin yeniden düzenlenmesi sonrasında bu idari yaptırıma karşı başvurulacak kanun yoluna ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemesi ve konu ile ilgili Uyuşmazlık Mahkemesinin kararları uyarınca sürücü belgesinin geçici alınması tutanağı ile idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılan davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, karara davacı vekili tarafından itiraz edilmesi üzerine, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Sekizinci İdare Dava Dairesince 14.11.2018 gün ve E:2018/1549, K:2018/1658 sayılı karar ile, işin esası incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, uyuşmazlığın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulü ile İstanbul 13. İdare Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına kesin olarak karar verilmesi üzerine davalı vekili, süresi içinde görev itirazında bulunmuştur.

İSTANBUL 13. İDARE MAHKEMESİ: 09.05.2019 gün ve E:2019/26 sayı ile; 2918 sayılı Kanun'un 112. maddesinde yapılan yeni düzenlemenin 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesinde yer alan "....bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır." hükmü çerçevesinde yapılan değişiklik olmadığı, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin kollukça tesis edilen işlemlerin halen idari yargının denetimi altında olduğunu belirterek, 2918 ve 5326 sayılı Kanun hükümleri göz önüne alındığında, bir idari işlem olan sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemelerin idari yargı mercii olduğu açıklanarak, 5326 sayılı Yasa'nın 27/8. maddesine göre idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması nedeniyle, 2918 ve 5326 sayılı Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı vekilinin, adli yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması yolunda süresi içinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; 23.08.2019 gün ve YY-2019/69789 sayı ile, incelenen uyuşmazlıkta öngörülen trafik para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağının 5326 sayılı Kanunun 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanunun 20. maddesiyle 2918 sayılı Kanunun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye de yer

verilmediğinin anlaşıldığı, bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı, Uyuşmazlık Mahkemesinin 6.6.2016 tarih ve E:2016/310, K:2016/355, 26.9.2016 tarih ve E:2016/400, K: 2016/433 sayılı kararlarında da bu tür davaların görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunun vurgulandığı, somut olaya ilişkin davanın da adli yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesi uyarınca Danıştay Başsavcısının yazılı düşüncesi alınmamıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Davalı vekilinin anılan Yasa'nın 10/2. maddesinde öngörülen yönetime uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddesinde belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca, 10. maddesinde öngörülen biçimde davada olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2918 sayılı Yasa'nın 48/5. maddesi uyarınca verilen idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının iptal edilmesi istemiyle açılmıştır.

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin beşinci fıkrasında(Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md), "Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir" denilmekte iken, maddenin beşinci fıkrası,"Yapılan tespit sonucunda 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile,700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır. Hususi otomobil dışındaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle,üç veya üçten fazlasında ise,1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır.Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması halinde belirtilen süreler,geçici alma süresinin bitiminde başlar "şeklinde 24.5.2013 tarihli 6487 sayılı Kanun'un 19.maddesiyle yeniden düzenlenmiş, maddeye aynı Kanunla;

"Sürücü belgelerinin geçici geri alma işlemleri bu Kanunun 6ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından yapılır " denilmek suretiyle on ikinci fıkra eklenmiştir.

Anılan Kanun'un, "Trafik zabıtasının görev ve yetki sınırı ile genel zabitanın trafik hizmetlerini yürütmeye ilişkin yetkisi" başlığı altında düzenlenen 6. maddesinde ise, "Trafik zabıtası ve genel zabitanın görev ve yetki sınırı;

a)Trafik zabıtası:

Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz.

b)Genel Zabıta

Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir” denilmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi, 2918 sayılı Yasa’nın 116. maddesi kapsamında araç tescil plakasına göre düzenlenenler dışında trafik zabıtasınca uygulanan idari para cezalarına karşı açılan davaları; bu uygulamanın idari ceza kapsamında bulunması; Yasada idari cezalarla ilgili davalarda görevli yargı yerini açıkça belli eden bir hükme yer verilmemesi; 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun’un 20.maddesi ile yapılan değişiklikten önceki hali ile, bu Yasada gösterilen adli cezalara hükmetmekle görevli mahkemeye işaret eden 112. maddeye de herhangi bir atıfta bulunulmamış olması karşısında ve göreve ilişkin genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görmüştür.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesince, sözü edilen Kanun’un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu’nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa’nın 31. maddesinde, “(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır.” denilmiştir.

Aynı Kanunun 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrada ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da

verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu'ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

2918 sayılı Kanun'un Adli Kovuşturma ve Cezaların Uygulanması başlıklı Dokuzuncu Kısım'a dahil "Bu Kanundaki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkileri " başlığı altında düzenlenen 112. maddesinin ilk paragrafında; sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki hafif para cezasını veya bu kanundaki hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılacağı ifade edilmiş; böylelikle sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin uygulamalar, trafik ve sulh ceza mahkemelerinin görevi dışında tutulmuş iken; 12.7.2013 tarihli 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle yapılan değişiklik ile, maddenin başlığı, "Sürücü belgelerinin geri alınmasında ve iptalinde yetki"; şeklinde, madde ise, "Bu Kanunun 6ncı maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği haller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir.

Bu Kanunun 51 inci maddesinin ihlali ve 118 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı "100 ceza puanını doldurmak" eylemi nedeniyle sürücü belgelerinin geri alınmasına yine bu Kanunun 6ncı maddesinde sayılan görevliler yetkilidir.

Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması veya iptaline dair verilen kesinleşmiş mahkeme kararı örnekleri, sürücülerin sicillerine işlenmek üzere mahkemelerce ilgili trafik birimlerine gönderilir.

Bu Kanuna göre görülen davalar, diğer kanunlara göre görülen davalarla birleştirilemez.

....." denilerek yeniden düzenlenmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde ise, "(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

- a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,
- b) İşyerinin kapatılması,
- c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,
- d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması,

gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklıdır" denilmiştir.

Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin karar, 2918 sayılı Kanun'un 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesi ile yapılan değişiklikten önceki 112. maddesi ve 5326 sayılı Kanun uyarınca incelendiğinde, 2918 sayılı Kanun'un, bu Kanun'daki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkilerinin düzenlendiği 112. maddesi uyarınca, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin davaların sulh ceza mahkemelerinin görevine dahil edilmediği ve 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesinde, diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için ehliyetin geri alınmasına ilişkin hükümlerin geçici istisnalar içinde sayıldığı dikkate alındığında; sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin davalara bakma görevinin idare mahkemesine ait olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesince, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlıklarının çözümünde, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Somut olayda, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak sürücü belgesi geri alma tutanağı da düzenlendiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşılmış ise de; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ehliyetin geri alınması,gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınması"na ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan

değişiklik ile yukarıda belirtilen şekilde yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının çözümünde, sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde açılan davanın bir öneminin bulunmadığı, davanın adli yargı yerinde görüleceği açıktır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20.maddesiyle 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye de yer verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, İstanbul 13. İdare Mahkemesince verilen 09.05.2019 gün ve E:2019/26 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN

KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, İstanbul 13. İdare Mahkemesince verilen 09.05.2019 gün ve E:2019/26 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

Dava, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 48/5. maddesi uyarınca verilen idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının iptali istemiyle açılmıştır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel Kanun Niteliği" başlıklı 3. maddesinde; bu Kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, diğer genel hükümlerinin ise idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı, "Yaptırım Türleri" başlıklı 16. maddesinde; kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, idari tedbirlerin ise mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu, "Saklı Tutulan Hükümler" başlıklı 19. maddesinde; diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması, kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması gibi yaptırımlara ilişkin hükümlerin, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklı olduğu, "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde; idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptal talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği hükümlerine yer verilmiş, bu maddenin gerekçesinde de, bu hükümle, Kabahatler Kanunundaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinin, "Bu Kanundaki Suçlarla İlgili Davalara Bakacak Mahkemeler ve Yetkileri" başlıklı eski halinde; "Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki; hafif para cezasını veya bununla birlikte hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin

kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılır." düzenlemesi yer almakta olup; söz konusu hükmün yürürlükte olduğu dönemde 'sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması' işlemleri ile ilgili davalar yasa hükmü ile adli yargı denetimi dışında bırakılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, 112. maddesinin 12/07/2013 günlü, 6495 sayılı Kanun ile değişik; "Sürücü Belgelerinin Geri Alınması ve İptalinde Yetki" başlıklı yürürlükteki yeni halinde; "Bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği hâller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir." düzenlemesi yer almaktadır.

2918 sayılı Kanun'un yukarıda bahsi geçen; "Trafik Zabitasının Görev ve Yetki Sınırı ile Genel Zabitanın Trafik Hizmetlerini Yürütmeye İlişkin Yetkisi" başlıklı 6. maddesinde; "Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir, mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz, trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir." düzenlemesine yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, 2918 sayılı Kanun'un 112. maddesinin değiştirilen halinde de, Kanunun 6. maddesinde sayılan görevliler ile trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirdiği haller hariç tutularak, diğer hallerde sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemelerinin karar vereceği vurgulanmıştır.

Bu durumda; 2918 sayılı Kanun'un 112. maddesinde, 6495 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik, 5326 sayılı Kanun'un yukarıda bahsi geçen 19. maddesinde yer alan; "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması, kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması gibi yaptırımlara ilişkin hükümlerin, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklı olduğu" hükmü çerçevesinde yapılan değişiklik olmayıp, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin kollukça tesis edilen işlemler halen idari yargının denetimi altındadır.

2918 sayılı Kanun'un 6. maddesinde sayılan görevliler nitelikleri itibariyle idarenin ajanı olup, yürürlükteki mevzuat kapsamında idarenin kendilerine verdiği yetki çerçevesinde icra ettikleri işlemlerin de idari işlem niteliğinde olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

İdare hukuku öğretisinde idari işlem; idarenin idare hukuku alanında gördüğü hizmet ve faaliyetlere ilişkin hukuksal sonuç yaratmaya yönelik irade açıklaması olarak tanımlanmakta olup, kamu gücüne dayalı olarak tesis edilmeleri, kesin ve icrai olmaları, resen icra edilebilmeleri ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanabilmeleri de idari işlemlerin diğer özelliklerini oluşturmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yolu" başlıklı 125. maddesinde; idarenin her türlü işlem ve eylemine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiş olup, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinde idari dava türleri; idari işlemlerden doğan iptal davaları, idari işlem ve eylemlerden doğan tam yargı davaları ile idari sözleşmelerden doğan davalar olarak düzenlenmiştir.

İdari işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemeler kural olarak idari yargı merciileri olmakla birlikte, yasama organının bir kanun ile idari işlemi adli yargının denetimine vermesi gibi istisnai durumlarda idari işlemlerden doğan uyuşmazlıklar idari yargı denetimi dışında kalmaktadır.

Trafik idari para cezalarından doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemeler 5326 sayılı Kanunun 27/1. maddesi hükmü uyarınca sulh ceza mahkemeleri olmakla birlikte, gerek 2918, gerekse 5326 sayılı Kanun hükümleri gözönüne alındığında, bir idari işlem olan sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemelerin idari yargı mercii olduğu tartışmasızdır.

Buna göre, 5326 sayılı Kanun'un 27/8. maddesinde yer alan; "idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının bu işlemin iptal talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği" düzenlemesi de birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu işlemlerden doğan uyuşmazlıkta çözümün İdari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Ahmet ARSLAN

Üye

III-2247 SAYILI KANUN’UN 14. MADDESİ GEREĞİNCE VERİLEN
(OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI) KARARLAR

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

1-ESAS NO : 2019/443

KARAR NO : 2019/590

KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : Davacı şirketin "lisanssız elektrik üretimi" için yaptığı bağlantı başvurularının reddine ilişkin davalı şirket işleminin iptali ve tazminat istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : A.D.

Vekili : Av. A.K.

Davalı : Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.

Vekili : Av. B.A.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkili tarafından adına kayıtlı Konya İli, Emirgazi İlçesi, Eskikışla Mevkii, 4447 parselde kayıtlı gayrimenkulü üzerine lisanssız elektrik üretim tesisi kurmak için davalıya başvurduğunu, müvekkilinin başvurusunun değerlendirmede olumlu sonuçlandığını, bağlantı için çağrı mektubu başvurusunun yapılmasının istendiğini, müvekkilinin 09/09/2014 tarihinde 234268 numara ile çağrı mektubu talebinde bulunduğunu, davalının 25/12/2014 tarih ve 149373 numaralı yazısı ile internet sayfasında müvekkilinin başvurusunun sehven olumlu olarak yayınlandığını, bağlanacak noktanın bağlanabilirlik oranının 1 MW'lık tesisler için karşılanmadığını belirterek müvekkilinin lisanssız elektrik üretim talebinin olumsuz sonuçlandığının bildirildiğini, bu arada bağlanabilirlik oranının 1 MW olduğu diğer başvurularının red ile sonuçlanması üzerine, bu başvuru sahibinin gerçek/tüzel kişilerin kapasitelerini 0,5 MW'a çekerek yeniden başvuruda bulunduğunu ve olumlu sonuç alındığını, davalının kusurlu eylem ve davranışı nedeniyle müvekkilinden sonra başvuranların hak sahibi olduklarını, müvekkiline kapasite kalmadığının bildirildiğini, bu durumun müvekkiline büyük zarar ve mağduriyetine neden olduğunu, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla davalının kusurlu eylemi ile müvekkilinin müracaatının reddi

sebebiyle uğramış olduğu zarara ilişkin olarak şimdilik 10.000,00 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Konya 1. İdare Mahkemesi: 9.12.2015 gün ve E:2015/1392, K:2015/1535 sayı ile, tazminat talebine konu Kurumun işlem veya eyleminin idari işlem/eylem özelliği taşımadığı gibi, davacının olayda nihai talebi olarak akdedilmesini istediği bağlantı anlaşmasının tamamen borçlar hukuku çerçevesinde değerlendirilecek bir özel hukuk sözleşmesi olduğu, idari sözleşme niteliğini de taşımadığı açık olup, davacının bir özel hukuk tüzel kişinin idari nitelikte olmayan işlemi veya eylemi nedeniyle ve yine bir özel hukuk sözleşmesine (bağlantı anlaşması) ilişkin olarak açtığı işbu tazminat davasının genel hükümler doğrultusunda görüş ve çözüm yerinin de adli yargı mahkemeleri olduğu sonuç ve kanaatine varıldığı gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1-a bendi hükmü uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı davalı vekili tarafından istinaf isteminde bulunulmuştur.

Konya Bölge İdare Mahkemesi: 27.4.2016 gün ve E:2016/603, K:2016/1510 sayı ile, itiraz edilen mahkeme kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinin bulunmadığı anlaşıldığından, itiraz isteminin reddine, itiraza konu mahkeme kararının onanmasına karar vermiş, bu karara karşı davalı vekili tarafından karar düzeltme isteminde bulunulmuştur.

Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi: 1.3.2017 gün ve E:2016/1240, K:2017/206 sayı ile, Bölge İdare Mahkemesinin itiraz üzerine verdikleri kararların düzeltilebilmesi, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinde yazılı sebeplerden birinin bulunması halinde mümkün olup, kararın düzeltilmesi istemine ilişkin dilekçede ileri sürülen sebepler bunlardan hiçbirine uymadığından karar düzeltme isteminin reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

KONYA 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 30.4.2019 gün ve E:2017/286, K:2019/199 sayı ile, davanın; davalı idarenin eylem ve işlemlerine yönelik olarak açılan zararın tazmini istemli tam yargı davası niteliğinde bulunduğu; bu sebeple mahkemelerinin bu davaya bakmakla görevli ve yetkili bulunmadığı gerekçesiyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının halli için dosyanın işlemlerin durdurularak Uyuşmazlık Mahkemesi Kanunu 19.Madde gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, idari ve adli yargı yerlerince verilmiş olan görevsizlik kararları nedeniyle oluştuğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 günlü toplantısında:

1-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idare mahkemesince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1-2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, “ Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (...) ileri sürülebilir. ” hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki “Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir.” hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu

yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvuru, 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yöneme uymamaktadır.

Ancak, idari ve adli yargı yerleri arasında olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının, son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

III-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında lisanssız olarak elektrik üretimi ve ticareti yapmak amacıyla davalı Kurum ile bağlantı anlaşması yapmak isteyen davacı tarafından, kurumca önce bağlantı başvurusunun olumlu sonuçlanması, sonrasında ise başvurunun sehven olumlu kabul edildiğinden bahisle davacının talebinin reddedilmesi neticesinde uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Elektrik sektöründeki dağınık yapıyı ortadan kaldırmak ve işletme bütünlüğünü sağlamak amacıyla 1970 yılında çıkarılan 1312 sayılı Kanun ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kurulmuş, imtiyazlı şirketlerin görev bölgeleri ve belediye sınırları dışında tüm yurttaki elektriğin üretim, iletim, dağıtım ve satış hizmetleri TEK bünyesinde toplanmıştır. Hizmetlerin daha etkin, daha verimli ve çağdaş bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla ve özelleştirme politikaları çerçevesinde TEK, Bakanlar Kurulunun 12.08.1993 tarih ve 93/4789 sayılı Kararı ile, Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.(TEDAŞ) adı altında iki ayrı İktisadi Devlet Teşekkülü olarak yeniden yapılandırılmıştır. 1994 yılında TEAŞ ve TEDAŞ tüzel kişiliklerine kavuşmuşlar, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilen "Teşekkül" olarak gösterilmişlerdir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesinde, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin: iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşlarının ve bunların müesseselerinin, bağlı ortaklıklarının kurulmasını, iştiraklerinin teşkilini, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak yönetilmelerini ve amaçlarına ulaşabilmelerini sağlamak için denetlenmelerini düzenlemek amacı taşıdığına işaret edilmiş; 2. maddesinde, iktisadi devlet teşekkülü "Teşekkül", sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür." şeklinde tanımlanmış; değişik 15. maddesinde, sermayesinin tamamı Devlete ait teşebbüslerin, işletmelerini müessese halinde teşkilatlandırabilecekleri ve müesseselerin, teşebbüs genel müdürünün teklifi, yönetim kurulunun kararı ile kurulacağı belirtilmiş, 4. maddesinde teşebbüslerin, 16. maddesinde de müesseselerin, tüzel kişiliğe sahip oldukları ve bu Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulundukları ifade edilmiştir.

Buna göre, TEDAŞ' nin, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede işaret edildiği üzere, özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak faaliyette bulunmak üzere kurulup işletmelerini müessese olarak teşkilatlandıran, sermayesinin tamamı Devlete ait, tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğu kuşkusuzdur. Ancak, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bugün Elektrik dağıtım ve perakende satış sektöründe rekabete dayalı bir ortamın oluşturulması ve gerekli reformların yapılmasını teminen dağıtım bölgeleri baz alınarak kamu mülkiyetindeki elektrik işletmelerinin yeniden yapılandırılması suretiyle elektrik enerjisi dağıtım hizmetlerinin özelleştirilmesine karar verilmiş ve TEDAŞ 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmıştır. 31.08.2013 tarihi itibarıyla şirketlerle Tedaş arasındaki hisse devri sözleşmeleri tamamlanmıştır.

Diğer taraftan, Yüksek Planlama Kurulunun 25.11.1993 tarih ve 93/T-103 sayılı kararı ile Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ne bağlı ortaklık olarak 7 Genel Müdürlük kurulmuştur. Bu bağlı Ortaklık Genel Müdürlüklerinden biri olan ve merkezi Konya'da olmak üzere, Konya ve Karaman illerinde hizmet vermek amacıyla kurulan; 01.03.2005 tarihinde Aksaray-Nevşehir-Niğde ve Kırşehir İşletme Müdürlüklerinin bağlanması nedeniyle, hizmet sahası genişleyen "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş."nin Özelleştirme Yüksek Kurulunun 30.04.2009 tarih ve 2009/16 sayılı kararı uyarınca %100 oranındaki hissenin satışına ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Alcen Enerji Dağıtım ve Perakende Satış Hizmetleri A.Ş. arasında 30.10.2009 tarihinde imzalanan Hisse Satış Sözleşmesi ile Şirket

özelleştirilmiş olup aynı isim altında "Meram Elektrik Dağıtım A.Ş." olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

233. sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 35. maddesinde, "Teşebbüs, müessese ve bağlı ortaklıklar, işletmelerinde üretilen mal ve hizmet fiyatlarını tespitte serbesttirler." denilmiş; 1.7.2004 tarih ve 6083 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan Ana Sözleşmenin 3. maddesinin 1. bendinde Şirketin amacının, "... elektrik enerjisinin dağıtımı, perakende satışı ve perakende satış hizmeti faaliyetlerini "kârlılık ve verimlilik" ilkesi çerçevesinde, ticari, ekonomik ve sosyal gerekçelere uygun biçimde yürütmek....." olduğu belirtilmiştir.

Bu durumda davanın açıldığı tarihte davalı kurumunda kamu kuruluşu niteliği taşımayan MEDAŞ (Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.)'nin olması karşısında idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan sözetmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğinden, Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30.4.2019 gün ve E:2017/286, K:2019/199 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30.4.2019 gün ve E:2017/286, K:2019/199 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde Üye Aydemir TUNÇ ile Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

Dava. Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında lisanssız olarak elektrik üretimi yapmak amacıyla davalı Kurum ile bağlantı anlaşıması yapmak isteyen davacı tarafından, kurumca önce bağlantı başvurusunun olumlu sonuçlanması, sonrasında ise başvurunun sehven olumlu kabul edildiğinden bahisle davacının talebinin reddedilmesi neticesinde uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı Kanun'un 2.1.a maddesinde; İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları İdarî dava türleri arasında sayılmış olup, idare

tarafından, bir kamu hizmetinin yürütülmesi dolayısıyla kamu gücü kullanılarak tek taraflı iradeyle tesis edilen kesin ve yürütülmesi zorunlu İdarî işlemlere karşı açılacak davalarda İdarî yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Elektrik enerjisine ilişkin faaliyetleri, temel olarak “üretim”, “iletim”, “dağıtım” ve “ticaret” başlıkları altında toplamak mümkündür. Hizmetin kesintiye uğramasının alternatif maliyetleri çok yüksek olduğu için bütün bu faaliyetlerin bir koordinasyon içinde yürütülmesi şarttır. Bu amaçla, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile, 2001 yılında kamu tüzel kişiliğini haiz, İdarî ve mali özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek, enerji piyasasını düzenlemek ve denetlemek üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) kurulmuştur.

Elektrik piyasası faaliyetleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında detaylı olarak düzenlenmiş, 4628 sayılı Kanun'un mülga 2. maddesi, elektrik piyasası faaliyetlerini: “piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin üretim, iletim, dağıtım, toptan satış, perakende satış, perakende satış hizmeti, ticaret, ithalat ve ihracat faaliyetleri” olarak sıralamıştır. Kanun'da elektrik enerjisi “iletim” faaliyetinin ancak tekel niteliğinde ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından yürütülebileceği düzenlenmiştir. Diğer faaliyetlerde ise, kamu tüzel kişilerinin yanında, özel hukuk tüzel kişilerinin de hizmetlerin yürütülmesine katılabileceği öngörülmüştür. Elektrik piyasası faaliyetlerinin yürütülmesinde kamu-özel ayrımı yapılmaksızın, kural olarak, lisans alınması zorunluluğu getirilmiştir. Belirtilen yaklaşım, 30.3.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile de sürdürülmüştür.

Bu itibarla, elektrik piyasası faaliyetlerinin, arz güvenliğini ve kamu hizmeti gerekliliklerini sağlayacak bir uyum içinde yürütülmesi için düzenleme, denetleme ve kolluk faaliyetlerinde bulunma işlevlerinin kamu gücüyle yerine getirildiği bir kamu hizmeti faaliyeti olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, elektriğin kamu hizmeti özelliği, "dağıtım" faaliyeti açısından ele alındığında, 6446 sayılı Kanun'un "Dağıtım Faaliyeti" başlıklı 9. maddesi, dağıtım şirketlerinin lisanslarında belirtilen bölgelerdeki tesislerde yenileme, ikame ve kapasite artırım yatırımlarını yapma, dağıtım sistemine bağlı ve/veya bağlanacak olan tüm sistem kullanıcılarına, eşit taraflar arasında ayrım gözetmeksizin elektrik enerjisi dağıtım ve bağlantı hizmeti sunma yükümlüğü getirmiştir. Kanun'da ve ilgili yönetmeliklerde "dağıtım" faaliyetini yerine getirecek işletmelerin uyması gereken yükümlülükler açıkça düzenlenmiştir.

Elektrik dağıtım piyasasının en temel aktörü Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ); tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi,

faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı, elektrik dağıtımıyla, elektriğin tüketicilere perakende satışı ve tüketicilere perakende hizmeti verilmesiyle iştigal eden bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Doğal tekel niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyeti 4628 sayılı Kanun öncesinde TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekte iken, 4628 sayılı Kanun uyarınca, dağıtım sektörünün, EPDK tarafından verilen dağıtım lisanslarıyla bölgesel tekeller olarak işletilmesi öngörülmüştür. 17/03/2004 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu'nun 2004/3 sayılı kararıyla onaylanarak yürürlüğe giren "Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi" (Strateji Belgesi) ile elektrik dağıtım ve üretim alanları için özelleştirme girişimi başlatılarak özelleştirme uygulamalarına dağıtım sektöründen başlanacağı belirtilmiş; Strateji Belgesi'ndeki eylem planına uygun olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 02.04.2004 tarihli ve 2004/22 sayılı kararıyla TEDAŞ özelleştirme programına alınmıştır. Bu kapsamda, söz konusu Yüksek Planlama Kurulu kararı ekinde yer alan dağıtım bölgelerinin şirketleştirilmesinin tamamlanarak TEDAŞ'ın hissedarı olduğu ve dağıtım ve perakende satış hizmeti yürüten 20 dağıtım şirketi oluşturulmuştur. 4628 sayılı Kanun'un 14.2. maddesinde yer verilen, "TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ ile belirlenen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir." kuralı uyarınca, TEDAŞ ile % 100 hisselerine sahip olduğu 20 elektrik dağıtım şirketi arasında dağıtım varlıklarının işletilmesine yönelik İdarî sözleşme niteliğine sahip "İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi" imzalanmış ve Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 7.11.2005 tarihli ve 2005/125 sayılı kararıyla da; sermayesinin % 100'ü TEDAŞ'a ait olan ve elektrik dağıtım bölgelerinde dağıtım lisansı ile TEDAŞ'ın uhdesinde bulunan dağıtım sisteminin işletme hakkına sahip olan veya ileride sahip olacak dağıtım şirketlerinin hisselerinin blok olarak satış yöntemi ile özelleştirilmesine karar verilmiştir.

Öte yandan, 14/02/2018 günlü, 30332 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. Ana Statüsünün 5. maddesinde, TEDAŞ'ın tüzel kişiliğe sahip faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülü olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesinde "İşletme Hakkı Devri"ne dayalı olarak uygulanan "Hisse Satış Modeli"ne göre yatırımcı, özelleştirilen dağıtım şirketinin bulunduğu bölgedeki elektrik dağıtım lisansına sahip tek şirket olmaktadır. Ancak, yatırımcının işletme hakkını devraldığı dağıtım tesisleri ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu unsurların mülkiyeti TEDAŞ'ta kalmaya devam etmektedir. Yatırımcı, dağıtım şirketinin hisselerinin sahibi olarak TEDAŞ ile imzalanmış olan

işletme hakkı devir sözleşmesi çerçevesinde dağıtım varlıklarının işletme hakkını elde etmektedir. Yani, "hisse satış modeli"nde, mevcut varlıklar ile özelleştirme sonrası yatırımcı tarafından gerçekleştirilecek yatırımlar sonucu oluşacak yeni varlıkların mülkiyeti TEDAş'ta kalırken, yatırımcı, dağıtım tesislerinin ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu diğerk unsurların işletme hakkını kazanmakta ve tüm yeni yatırımları gerçekleştirme yükümlülüğünü üstlenmektedir. Yatırımcı ayrıca, işletme hakkı çerçevesinde vereceğı hizmeti ve üstlendiğı yükümlölükleri, 4628 sayılı Kanun ve ilgili alt düzenlemeler uyarınca ve EPDK'nın denetimi altında gerçekleştirmektedir. Davalı dağıtım şirketinin de belirli bölgeler dâhilinde bölgesel tekel olarak elektrik enerjisinin dağıtımıyla görevli olduğı söz konusu kamusal hizmet kapsamında, lisanssız elektrik üretimine ilişkin bağlantı başvurularının 02/10/2013 tarihli ve 28783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik ve Yönetmelik uyarınca çıkarılan Tebliğ çerçevesinde dağıtım şirketlerine yapılacağı belirtilmiştir. Yönetmeliğın "Bağlantı ve Sistem Kullanımına İlişkin Hükümler" başlıklı bölümünde, bağlantı esasları, bağlantı başvuru süreci, bağlantı başvurularının değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması ve bağlantı ve sistem kullanımı süreci, bu süreçte dağıtım şirketinin yetki ve sorumluluğı, her aşamada hangi idari işlemlerin nasıl tesis edileceğı ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Her ne kadar davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi ve dava konusu işlemlerin de özel hukuk işlemi olduğı ifade edilmişse de, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlölükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğı ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı şirket ile davacı şirket arasındaki ilişkinin ticari bir ilişki olarak değerlendirilemeyeceğı, bu kapsamda kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemlerin yargısal denetimini yapma ve bu işlemlerden doğan tazminat istemini (ve diğerk istemleri) karara bağlama görevinin idari yargı merciine ait olduğı açıktır.

Bu itibarla, davacı tarafından yapılan söz konusu başvurunun reddine ilişkin işlemden doğan uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğı sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyoruz.

Aydemir TUNÇ
Üye

Ahmet ARSLAN
Üye

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

2-ESAS NO : 2019/547
KARAR NO : 2019/524
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun uyarınca işyerinin 10 gün süre ile kapatılmasına ilişkin olarak verilen idari yaptırım kararının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K. İnşaat Elektrik Elektronik Şans Oyunları Gıda
San. ve Tic.Ltd.Şti.
Vekili : Av. Ö.B.
Davalı : Seyhan Kaymakamlığı
Vekili : Av. H.C.

O L A Y : Seyhan Kaymakamlığının 15.01.2019 gün ve 2019/07 sayılı kararı ile, davacı şirkete ait “tobacco shop cafe” isimli işyerinde 11.01.2019 tarihinde yapılan denetimde, tütün ürünlerinin kullanımının yasak olduğu kapalı alanlarda tütün ürünü kullanımına izin verildiğinin tespit edildiğinden ve bu durumun bir yıl içinde işlenen üçüncü tekerrür olduğundan bahisle, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun’un 5. maddesinin on altıncı fıkrası uyarınca söz edilen işyerinin 10 gün süreyle kapatılmasına karar verilmiştir.

Davacı vekili, kapatma kararının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 3. İDARE MAHKEMESİ: 30.01.2019 gün ve E:2019/99, K:2019/90 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun “Saklı tutulan hükümler” başlığını taşıyan 19. maddesinde, “diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, İşyerinin kapatılmasıgibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyca kadar saklıdır” denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyca kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan “işyerinin kapatılması”na ilişkin hükmün, 4207 sayılı Kanun’da ilk kez, 13.2.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanun’un 202. maddesiyle, daha sonra 24.5.2013 tarih ve 6487 sayılı Kanun’un 27. maddesiyle değiştirilerek yeniden düzenlendiği ve bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği, davacıya ait işyerinin belirli bir süre ile kapatılmasına ilişkin olarak verilen kararın 5326 sayılı Kanun’un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu,

4207 sayılı Kanun'da bu idari yaptırımlara itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümlerinin dikkate alınacağı belirtilerek, anılan Kanun'un 27. maddesi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerine itirazda bulunmuştur.

ADANA 1. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 08.03.2019 gün ve D.İş:2019/902 sayı ile, 5326 sayılı Yasa'nın 27/8. maddesine göre idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması nedeniyle davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, davacı tarafından yapılan itiraz, Adana 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 02.04.2019 gün ve D.İş No:2019/1968 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdari ve adli yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece, 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak idari yargı dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un 5. maddesinin on altıncı fıkrası uyarınca

davacıya ait işyerinin 10 gün süre ile kapatılmasına ilişkin olarak verilen idari yaptırım kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4207 sayılı Kanun'un "Ceza hükümleri" başlığı altında düzenlenen 5. maddesinin ikinci fıkrasında, " (Değişik: 13/2/2011-6111/202 md.) 2nci maddenin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumlularına, mahalli mülki amir tarafından bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir."; on altıncı fıkrasında, " (Ek: 13/2/2011-6111/202 md.; Değişik: 24/5/2013-6487/27 md.) Bu maddedeki cezaları gerektiren fiillerin bir yıllık dönemde tekrerrü hâlinde idari para cezası bir kat; ikinci tekrerrü hâlinde iki kat artırılarak verilir. Aynı dönemdeki üçüncü tekrerrüde de iş yeri on günden bir aya kadar kapatılır." denilmiş; "Tütün ürünlerinin yasaklanması" başlığı altında düzenlenen 2. maddesinin birinci fıkrasında ise, "Tütün ürünleri; a) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında,

b) Koridorları dahil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında,

c) (Değişik: 24/5/2013-6487/26 md.) Hususi araçların sürücü koltukları ile taksi hizmeti verenler dâhil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında,

ç) Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında,

d) Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde, tüketilemez....." hükmü yer almıştır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır."; 16. maddesinde, "(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir"; 19. maddesinde, "(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

- a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,
- b) İşyerinin kapatılması,
- c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,
- d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması,

Gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklıdır”; Kanunun “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, “İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir” düzenlemeleri yer almıştır.

Buna göre, Kabahatler Kanunu’nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, Kanun’un 19. maddesinde sayılan yaptırımlar saklı tutulmak kaydıyla, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrasında, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu’ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu’nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi’nce, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlık-larının çözümünde, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı

yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Olayda, davacıya ait işyerinin 4207 sayılı Kanun'un 5. maddesinin on altıncı fıkrasına dayanılarak ve bu fıkra da öngörülen sürele re uygun olarak süresiz değil, belirli bir süre için (10 gün) kapatılmasına ilişkin idari yaptırım kararının; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, İşyerinin kapatılması gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıncaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıncaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olduğu, 4207 sayılı Kanun'un ilk kez, 13.2.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanun'un 202. maddesiyle, daha sonra 24.5.2013 tarih ve 6487 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle değiştirilerek yeniden düzenlendiği ve "işyerinin belirli bir süre için kapatılması"na ilişkin karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, 4207 sayılı Kanun'un 5. maddesinin on altıncı fıkrası uyarınca ve bu fıkra da öngörülen sürele re uygun olarak süresiz değil, belirli bir süre için davacıya ait işyerinin (10 gün) süre ile kapatılmasına ilişkin idari yaptırım kararının, 5326 sayılı Kanun'un 16. madde-sinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, önce 13.2.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanun'un 202. maddesiyle, daha sonra 24.5.2013 tarih ve 6487 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle, 4207 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle Kanun'un yeniden düzenlendiği ve bu haliyle, 4207 sayılı Kanun'da, "işyerinin 10 gün süre ile kapatılmasına" ilişkin karara karşı

kanun yoluna ilişkin bir düzenlemenin yer almadığı anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde-belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, "işyerinin 10 gün süre ile kapatılmasına" ilişkin karara karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Adana 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 08.03.2019 gün ve D.İş:2019/902 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Adana 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 08.03.2019 gün ve D.İş:2019/902 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

IV-2247 SAYILI KANUN'UN 19. MADDESİ GEREĞİNCE VERİLEN (BAŞVURU – İLK DERECE MAHKEME) KARARLAR

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

1-ESAS NO : 2019/434
KARAR NO : 2019/540
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : İzmir, Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan davacı tarafından, bacağındaki rahatsızlıktan dolayı tek katlı ve tek kişilik oda veya tek kat koğuşu bulunan herhangi bir infaz kurumuna naklinin yapılması istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E.E.
Davalı : Hasımsız/ Adalet Bakanlığı

O L A Y : Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü bulunan davacı, dilekçesinin konu bölümünde; Menemen T Tipi Kapalı C.İ.K.nun İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının Kararına itiraz hk. dedikten sonra, devamında; İdare Gözlem Kurulu kararında, R tipi infaz

kurumuna gitmek istediğinin söylendiğini; R Tipi Kapalı İnfaz Kurumuna gidebilmek için bakıma muhtaç olmasının gerektiğini; kendisinin R tipine gitmek istemediğini, Raporunda, R tipi olmaz ise Tek Katlı Koşuşu bulunan herhangi bir infaz kurumunda yaşamını devam etmesi uygundur denildiğini; bakıma muhtaç olmadığı için Adalet Bakanlığının R tipine gitmesini uygun görmediğini, fakat bulunduğu kurumda tek kat koşuşu olan oda bulunmadığını, buranın fiziki şartlarının hastalığına uygun olmadığını; sadece tek kişilik odaların tekli olduğunu, o odaları da kendisini vermediklerini; 5275 sayılı C.G.T.İ.H.K.nun 57/5.maddesinde, “Hükümlü sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı hekim önerisi ve Sağlık Kurulu Raporuyla belirlendiği takdirde başka kuruma nakil edilebilir.” denildiğini ifade ederek; tek katlı ve tek kişilik oda veya tek kat koşuşu bulunan herhangi bir infaz kurumuna hastalığı nedeni ile nakil edilmek istemiyle infaz hakimliğinde dava açmıştır.

Karşıyaka İnfaz Hakimliği:27.2.2019 gün ve E:2019/777, K:2019/874 sayı ile, “(...)Hükümlü E.E.'in kurum müdürlüğüne vermiş olduğu 19/02/2019 tarihli dilekçesi ile rahatsızlıkları nedeniyle hakkında rapor düzenlendiğini ve düzenlenen rapora istinaden Rehabilitasyon Ceza İnfaz Kurumuna nakil gitmek istediğini beyan ettiği, Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca talep hakkında yetkisizlik kararı verilmiş, hükümlünün itirazı üzerine dosyanın İnfaz Hakimliğimize gönderildiği anlaşılmıştır.

İncelenen tüm dosya kapsamına göre; hükümlü Hakimliğimize vermiş olduğu dilekçesinde tek katlı tek kişilik oda veya tek kat koşuşu bulunan herhangi bir ceza infaz kurumuna hastalığı sebebiyle nakil edilmek istediğini beyan etmiş olup, 5275 Sayılı Kanunun 57/5 maddesi gereğince hükümlünün sağlık raporlarının incelenmesi neticesinde hükümlünün nakil talebi uygun görüldüğünden hükümlünün şikayetinin kabulüne yönelik aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Hükümlü E.E.'in şikayetinin KABULÜNE...” karar vermiş, bu karara İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz etmiştir.

KARŞIYAKA 1.AĞIR CEZA MAHKEMESİ: 19.3.2019 gün ve Değişik İş No:2019/1037 sayı ile, “(...)Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 04/03/2019 Tarih, 2019/9192 sayılı yazısı ile; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 18/06/2012 tarihli ve B.03.0. CTE.0.00.00.29.010.06.02/722-14 sayılı Genelgesi'nde; "Adli Suçlardan Hükümlü, Hükümözlü ve Tutuklu Olan Yabancı Uyrukluların Nakilleri" başlığı altında "(3) Ekli 1 sayılı listenin (E) ile ekli 3 sayılı listenin (D) bölümünde sayılan ceza infaz kurumlarında barındırılan ve devamlı surette tedavi görmesi veya kontrol altında bulundurulması gereken bir hastalığı olan ve tedavilerinin bu kurumların bulunduğu yerde

yapılamayacağı, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekimin imzaladığı ve hastane başhekiminin onayladığı resmî rapor ile anlaşılan hükümlü ve tutuklular. Bakanlıkça diğer ceza infaz kurumlarına nakledilebilecektir." şeklinde açıklamaya ve "Hastalık Nedeniyle Nakil" başlığı altında ise; " 6) Hükümlü veya tutuklunun sağlık nedeniyle başka kuruma naklinin kurum idaresince talep edilmesi veya hükümlü ve tutuklunun kendi talebi hâlinde, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiği takdirde, başka kurumlara nakilleri yapılabilecektir." açıklamasına yer verilmiştir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 18/06/2012 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi ve Nakil İşlemleri konulu 151 sayılı Genelgesi gereğince hükümlü veya tutukluların başka ceza infaz kurumlarına şevklerinde yetki ve görev ceza infaz kurumunun bağlı bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığı veya T.C. Adalet Bakanlığına aittir. Nitekim Yargıtay 9. CD.'nin 19.06.2002 t. ve 1511/1518 e/k. sayılı içtihadında, 4675 s. Kanun'un 4. maddesinin 2. fıkrasında geçen "nakil işlem ve faaliyetleri" ibaresinin kurum idaresince yapılan işlemlerle sınırlı olduğu gerekçesinden hareketle hükümlülerin bir ceza infaz kurumundan diğerine naklinin idari nitelikte olduğuna ve yargı denetiminin de idari yargı olduğuna, infaz hâkimliğinin bu hususta görevi bulunmadığına karar vermiştir. Bunun sonucu olarak, hükümlünün başka ceza infaz kurumlarına sevkine yönelik talebinin kurum müdürlüklerinin yetkisi kapsamında olmadığı, ayrıca Adalet Bakanlığı ve Cumhuriyet Başsavcılıklarınca verilen kararların 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu uyarınca değerlendirilmesinin yapılamayacağı açıktır, Bu nedenle Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare Gözlem Kurulu Başkanlığının anılan 20/02/2019 tarih ve 2019/747 sayılı kararının iptaline yönelik Karşıyaka İnfaz Hakimliğinin 27/02/2019 tarih, 2019/777 Esas 2019/874 Karar sayılı kararına itiraz ettiği,

İtiraz üzerine dosyanın Mahkememize gönderildiği anlaşılmıştır.

Mahkememizce yapılan inceleme sonucu; Kampüs içi Ceza İnfaz Kurumu nakil işlemlerinin İzmir C.Başsavcılığının yetkisinde olduğu, şehirlerarası nakil işlemlerinin ise Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün yetkisinde olduğu, her iki mercii tarafından alınan kararların idari karar olduğu, bu kararları infaz hakimliğinin denetleme görevinin bulunmadığı anlaşıldığından, itirazın kabulüne yönelik aşağıdaki şekilde karar verilmiştir. KARAR-Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

C.Savcısının itirazının KABULÜNE,

Karşıyaka İnfaz Hakimliğinin 27/02/2019 tarih, 2019/777 Esas 2019/874 Karar sayılı kararının İPTALİNE,

Bu hususta mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE,

Hükümlünün idari yargıda dava açmakta MUHTARİYETİNE...” kesin olarak karar vermiştir.

Davacı bu kez, bacağında bulunan rahatsızlıktan dolayı tek katlı koğuşı bulunan herhangi bir ceza infaz kurumuna naklinin yapılması istemiyle idari yargı yerinde, hasımsız olarak dava açmış; İdare Mahkemesi davanın Adalet Bakanlığı husumetiyle incelenmesi gerektiğine karar vermiştir.

İZMİR 3.İDARE MAHKEMESİ: 7.5.2019 gün ve E:2019/515 sayılı, “(...)4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun 4. maddesinin 2. fıkrasında, hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak infaz hakimliklerinin görevleri arasında sayılmıştır.

(...)

Dosyanın incelenmesinden, İzmir. Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan davacı tarafından, bacağında bulunan rahatsızlıktan dolayı tek katlı koğuşı bulunan herhangi bir ceza infaz kurumuna naklinin yapılması istemiyle yaptığı başvurusunun, Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 20.02.2019 tarih ve 2019/747 sayılı kararı ile reddedildiği, Karşıyaka İnfaz Hakimliği'nin 27.02.2019 tarih ve E;2019/777. K; 2019/874 sayılı kararı ile davacının talebinin yerinde görülerek söz konusu ret kararına yapılan itirazın kabulüne karar verildiği, bu karara Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 04.03.019 tarih ve 2019/9192 sayılı yazısı ile itiraz edilmesi üzerine, itirazı değerlendiren Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 19.03.2019 tarih ve 2019/1037 D.İş sayılı kesin kararı ile uyuşmazlıkta idari yargı mercilerinin görevli olduğu gerekçesiyle Karşıyaka İnfaz Hakimliği'nin 27.02.2019 tarih ve E:2019/777, K: 2019/874 sayılı kararının iptali ile görevsizlik kararı verilmesi üzerine, görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, davacının bir infaz kurumundan başka bir infaz kurumuna nakline yönelik olduğu anlaşılan uyuşmazlığın çözümü görevinin yukarıda aktarılan 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun 4.maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde infaz hakimliklerine ait olduğu dolayısıyla dava konusu uyuşmazlıkta adli yargı mercilerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyası ve Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2019/1037 D.İş sayılı dosyasının anılan Mahkemeden getirildikten sonra Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine, uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık

Mahkemesinin bu konuda bir karar vermesine kadar geri bırakılmasına..." karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.9.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, İzmir, Menemen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda hükümlü olarak bulunan davacı tarafından, bacağındaki rahatsızlıktan dolayı tek katlı ve tek kişilik oda veya tek kat koğuşu bulunan herhangi bir infaz kurumuna naklinin yapılması istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında; "İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." hükmü; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2.maddesinde, "1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Ana.Mah.nin 21/9/1995 tarih ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000 - 4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya yaptığı işlemler idari yargı denetimi dışındadır.” hükmü yer almıştır.

Diğer taraftan; 29.3.1984 kabul tarihli ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 2. maddesinde: Ceza İnfaz Kurumlarının, kurulması idari görevleri yönünden gözetim ve denetiminin yapılması ve geliştirilmesi Adalet Bakanlığının görevleri arasında sayılmış; Kanunun 11. Maddesinde; “hükümlü ve tutukluların sevk ve nakil işlerini yürütmek” Bakanlığın Ana hizmet Birimlerinden birisi olan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görevleri arasında gösterilmiş;

5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun”un 53. ve devamı maddelerinde “Hükümlülerin Nakilleri”nin nasıl olacağı ve uygulanacak kurallara yer verilmiş; hükümlülerin, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilecekleri; hükümlülerin kendi istekleri ile bulundukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için aranan koşulların ve prosedürün ne olduğu; kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlülerin, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konumlarına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilecekleri hükümlerine yer verilmiş;

Ceza infaz kurumlarının yönetimine, ceza ve güvenlik tedbirlerinin ne şekilde yerine getirileceğine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla ve 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun, 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 121 inci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmış olan “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük”ün 163.madde ile başlayan Sekizinci Kısımında Hükümlülerin Nakilleri hususlarına yer verilmiş; 164.maddenin 3. fıkrasında; hükümlülerin nakil işlemleriyle ilgili esas ve usullerin Bakanlık

tarafından belirleneceği ifade edilmiş; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼nce hazırlanan Genelgelerde de, h¼k¼ml¼ ve tutukluların nakil işlemleriyle ilgili usul ve esasların nasıl olacağı g¼sterilmiřtir.

Dosyaların incelenmesinden, davacının Menemen T Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda h¼k¼ml¼ bulunduğu; rahatsızlıkları nedeniyle hakkında rapor d¼zenlendiđini belirterek, Rehabilitasyon Ceza İnfaz Kurumuna nakil gitmek istediğini Menemen T Kapalı Ceza İnfaz Kurumu M¼d¼rl¼ğ¼(İdare ve G¼zlem Kurulu Başkanlığı)nden talep ettiği; bu birim tarafından talebin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼ne g¼nderildiđi; Bakanlık tarafından, h¼k¼ml¼/davacının bakıma muhtaç olmadığından, hastalık nedeniyle başka bir ceza infaz kurumuna naklinin uygun g¼r¼lmediđinin bildirilmesi ¼zerine; Menemen T Kapalı Ceza İnfaz Kurumu M¼d¼rl¼ğ¼nce(İdare ve G¼zlem Kurulu Başkanlığı), 20.2.2019 tarih, 2019/747 sayı ile, h¼k¼ml¼ ve tutukluların nakil taleplerinin uygun g¼r¼lmesi veya g¼r¼lmemesi yetkisinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼nde olması nedeniyle kurum m¼d¼rl¼ğ¼n¼n yetkisizliğine karar vererek, kararın h¼k¼ml¼ye tebliği yoluna gittiği; davacının bunun ¼zerine bu karara itirazın, İnfaz Hakimliği nezdinde, rahatsızlığı nedeniyle tek katlı ve tek kişilik oda veya tek kat koğuşu bulunan herhangi bir infaz kurumuna nakil edilmesi istemiyle dava aıtığı; bu davanın g¼revsizlikle sonuçlanması ¼zerine davacının bu defa; aynı taleplerle idare mahkemesinde dava aıtığı; dava dilekçesine, h¼k¼ml¼/davacının nakil talebinin reddedildiğine ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼n¼n 28.9.2018 tarih veE-6202/141791 sayılı kararını da eklediği anlaşılmıştır.

Davacının talepleri ve dosyaların içeriğine bakıldığında, davacı/h¼k¼ml¼n¼n, esasen; sağlık raporuyla belgelendiği rahatsızlığından dolayı uygun bir cezaevine nakil talebinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼nce reddedilmesiyle oluşan işlemin/kararın iptalini amaçladığı g¼r¼ld¼ğ¼nden; dava dilekçesindeki olası sorunların, idari yargı yerindeki ilk inceleme sırasında dikkate alınacağı aıktır.

Konuya ilişkin mevzuat h¼k¼mleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde, h¼k¼ml¼lerin yerleştirileceği ceza infaz kurumlarını belirleme g¼revinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel M¼d¼rl¼ğ¼ne ait bulunduğu; bu bağlamda h¼k¼ml¼lerin, farklı gerekçeli nakil taleplerinin de aynı birim tarafından değerlendirildiği; davalı idarenin bu g¼revini bir yargı faaliyeti olarak değil idari işlem veya eylem olarak y¼r¼tt¼ğ¼; dolayısıyla davacının kalacağı ceza infaz kurumunun belirlenmesi, bu nedenle yapılan nakil işlemleri ile idarenin

uygulamalarından kaynaklandığı iddia edilen uyuşmazlığın idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, kamu hizmetini yürütmekle görevli kılınmış kamu kurumunun, anılan hizmetin yürütülmesi sırasında, davacının nakil talebini reddetmek suretiyle tesis ettiği işleminden kaynaklanan davanın görülmesi ve kamu hizmetinin yöntemince yapılıp yapılmadığının tespitinin, idari yargı yerinin görevine girdiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli olduğundan, İzmir 3.İdare Mahkemesinin 7.5.2019 gün ve E:2019/515 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 3.İdare Mahkemesinin 7.5.2019 gün ve E:2019/515 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE, 30.9.2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

2-ESAS NO : 2019/469
KARAR NO : 2019/526
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun uyarınca verilen idari para cezası ile ürünlerin “piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması, bertaraf edilmesine v.s” ilişkin olarak verilen kararın iptali istemiyle açılan davanın, Kabahatler Kanunu’nun 3 ve 27/1. maddesi hükümleri uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ups İlaç Tıbbi Mlz. ve Kozmetik San. ve Tic.Ltd.Şti.
Vekili : Av. İ.Y.
Davalı : Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
Vekili : Av. M.D.

O L A Y : Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun 10.10.2013 tarih ve 82982058-1412 (İY10325 – 1064813) sayılı idari yaptırım ve para cezası kararı ile, davacı şirket tarafından piyasaya arz edilen Diabag Toz Bikarbonat Konsantresi adlı 1205203, 1205209, 1207377, 1207388 lot numaralı ürünün, Pendik Devlet

Hastanesinde kullanımı sırasında hemodiyaliz cihazlarında tıkanmaya neden olarak cihazlara zarar verdiği ve iş akışını yavaşlattığının bildirimi üzerine, İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü tarafından Kuruma gönderilen ürün numunelerinin, Kurumun Analiz ve Kontrol Laboratuvarları Daire Başkanlığı Tıbbi Cihaz Kontrol Laboratuvarında yapılan analiz ve inceleme raporlarında,

-Toz bikarbonat çeken pipetlerinin uç kısımlarının hasarlı ve kırık olduğunun,

-Diyaliz cihazı ile yapılan çalışmalarda, toz bikarbonat torbalarında topaklanma gözleendiğinin,

-Diyaliz cihazı ile yapılan çalışmalarda diyaliz cihazının kondüktivite alarmı verdiğinin gözleendiğinin belirtildiğinden bahisle, söz konusu ürünün 4703 sayılı Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanuna ve Tıbbi Cihaz Yönetmeliğine açıkça aykırılığının söz konusu olduğundan, davacı şirketin 4703 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca 14.651 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına,

Söz konusu ürünlerin piyasaya arzının durdurulmasına,

Piyasaya arz edilmiş olan uygunsuz ürünlerin toplatılarak mümkün ise teknik düzenlemeye uygun hale getirilmesi, bu mümkün değil ise imha edilmesine,

Belirtilen uygunsuzluklarla ilgili hususların masrafları üreticiden karşılanmak üzere, ülke genelinde dağıtımı yapılan iki gazete ile ülke genelinde yayın yapan iki televizyon kanalında ilanı suretiyle, risk altındaki kişilere duyurulmasının sağlanmasına,

Belirtilen uygunsuzluklarla ilgili hususların kurumun internet sayfasında duyurulmasına karar verilmiştir.

Davacı vekili, 10.10.2013 tarih ve 82982058-1412 (İY10325 – 1064813) sayılı idari yaptırım ve para cezası kararının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

ANKARA 19. SULH CEZA MAHKEMESİ: 09.01.2014 gün ve D.İş No:2013/321 sayı ile, 5326 sayılı Kanun'un 27/1. maddesinde de belirtildiği üzere ancak idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı Sulh Ceza Mahkemelerine itirazın mümkün olduğu, başkaca idari yaptırım kararlarının da varlığı halinde, aynı maddenin sekizinci fıkrası uyarınca İdare Mahkemelerinin görevli olacağının belirtildiği, buna göre itiraza konu idari yaptırım kararında Sulh Ceza Mahkemesinin bakmakla görevli olduğu idari para cezası dışında idare mahkemesinin görev alanına giren idari yaptırımlara da karar verildiğinden, davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev nedeniyle reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Ankara 8. İdare Mahkemesi, 16.03.2015 gün ve E:2014/353, K:2015/457 sayılı kararı ile, davanın esasını inceleyerek, davanın reddine karar vermiş, davacı vekilinin temyiz istemi üzerine Danıştay On Yedinci Dairesi 24.03.2016 gün ve E:2015/12538, K:2016/2049 sayılı kararı ile, usulüne uygun olarak alınmayan numuneler üzerinde yapılan incelemeler sonucunda ürünlerin teknik kriterlere uygun olmadığından bahisle tesis edilen işlemde hukuka uygunluk görülmediği gerekçesiyle temyiz isteminin kabulü ile kararın bozulmasına karar vermiş, davalı vekilince yapılan karar düzeltme talebi üzerine, Danıştay 10. Dairesi, 14.01.2019 gün ve E:2016/12718, K:2019/213 sayılı kararı ile, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirler olduğu, idari tedbirlerin de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olarak ifade edildiği, 4703 sayılı Kanun'da, bu Kanun uyarınca verilen idari yaptırım kararlarına karşı itiraz ve dava yolunun gösterilmediği, 5326 sayılı Kanun'un genel hükümleri gereğince, 4703 sayılı Kanun kapsamında verilen idari yaptırımlara karşı sulh ceza mahkemesine başvurulması gerektiği, incelenen uyuşmazlıkta, 4703 sayılı Kanun uyarınca uygulanan işlemin, idari tedbir niteliğinde mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla uygulanan yaptırımlar olduğunda duraksama bulunmadığı, yaptırımların 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde sözü edilen ilgili kanunlarda yer alan tedbirler kapsamında olduğu, ancak 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesi ve 27. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamına giren idari işlemlerden de olmadığı anlaşıldığı, dolayısıyla, 4703 sayılı Kanun'da kanun yolu gösterilmediği dikkate alındığında, idari tedbir niteliği taşıyan yaptırımlara, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun genel hükümlerinin uygulanması ve bu yaptırımlara karşı açılan davanın sulh ceza mahkemesinde görülmesi gerektiği, bu nedenle, davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasının incelenmesi suretiyle davanın reddi yolunda verilen kararda hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle kararın bozulmasına karar vermiştir.

ANKARA 8. İDARE MAHKEMESİ: 19.06.2019 gün ve E:2019/1145 sayı ile, 4703 sayılı Kanun uyarınca davacı şirket hakkında uygulanan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu hususunda duraksama bulunmadığı, söz konusu idari yaptırımların, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde sözü edilen ilgili kanunlarda yer alan tedbirler kapsamında olduğu, 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesi ve 27. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamına giren idari işlemlerden de olmadığı anlaşıldığı, dolayısıyla 4703 sayılı Kanun'da kanun yolu gösterilmediği dikkate alındığında, idari para cezası ve idari tedbirlerden oluşan idari yaptırımlara karşı açılan davanın görüm ve çözümünün Sulh

Ceza Mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4703 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca verilen idari yaptırım kararları ile 12. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

29.6.2001 gün ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Üretici, piyasaya sadece güvenli ürünleri arz etmek zorundadır. Teknik düzenlemelere uygun ürünlerin güvenli olduğu kabul edilir. Teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde, ürünün güvenli olup olmadığı; ulusal veya uluslararası standartlara; bunların olmaması halinde ise söz konusu sektördeki iyi uygulama kodu veya bilim ve teknoloji düzeyi veya tüketicinin güvenliğe ilişkin makul beklentisi dikkate alınarak değerlendirilir." denilmiş, 12. maddesinin birinci fıkrasında "Bu Kanunun; (b) 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında on dokuz bin Türk Lirasından yirmi beş bin Türk Lirasına kadar..... idari para cezası uygulanır" denilerek idari para cezaları düzenlenmiş; "Ürünün piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafı" başlıklı 11. maddesinde ise, "İlgili teknik düzenlemeye uygunluğu belgelenmiş olsa dahi, bir ürünün güvenli olmadığına dair kesin belirtilerin

bulunması halinde, bu ürünün piyasaya arzı, kontrol yapılınca kadar yetkili kuruluşça geçici olarak durdurulur.

Kontrol sonucunda ürünün güvenli olmadığına tespit edilmesi halinde, masrafları üretici tarafından karşılanmak üzere, yetkili kuruluş;

a) Ürünün piyasaya arzının yasaklanmasını,

b) Piyasaya arz edilmiş olan ürünlerin piyasadan toplanmasını,

c) Ürünlerin, güvenli hale getirilmesinin imkânsız olduğu durumlarda, taşıdıkları risklere göre kısmen ya da tamamen bertaraf edilmesini,

d) (Değişik: 18/6/2017-7033/69 md.) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen önlemler ve ürünün içerdiği riskler hakkındaki bilgilerin, üretici tarafından etkili olacak şekilde duyurulmasını, üretici tarafından yapılan duyuru veya duyuru şekli uygun bulunmaz veya yetersiz görülürse, ülke genelinde dağıtımı yapılan iki gazete ile ülke genelinde yayın yapan iki televizyon kanalında ilanı suretiyle risk altındaki kişilere duyurulmasını,

Sağlar.

Risk altındaki kişilerin yerel yayın yapan gazete ve televizyon kanalları vasıtasıyla bilgilendirilmesinin mümkün olduğu durumlarda, bu duyuru yerel basın ve yayın organları yoluyla, risk altındaki kişilerin tespit edilebildiği durumlarda ise bu kişilerin doğrudan bilgilendirilmesi yoluyla yapılır.

(Ek fıkra: 18/6/2017-7033/69 md.) İkinci fıkrada yer alan hükümler, yetkili kuruluş tarafından 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde hazırlanarak yürürlüğe konulan teknik düzenlemede yer alan diğer önlemlerin alınmasını engellemez.

Bu madde kapsamında alınacak önlemler, gerektiğinde Komisyona iletilir.” hükmü yer almış; 13. maddesinde, bu idarî para cezalarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği öngörülmüşken, 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun’un 496. maddesi ile 13. madde, ”Bu Kanunda yer alan idarî para cezaları, yetkili kuruluşlar tarafından verilir” şeklinde değiştirilmiş; 5728 sayılı Kanun, 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun’da idari para cezasına ve idari tedbirlere karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa’nın 31. maddesinde, “ (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır” denilmiştir;

Anılan Kanun’un birinci maddesinde, “Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır” denilerek Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiş; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

Aynı Kanun’un 2. maddesinde, “kabahat” deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların “idari para cezası” ve “idari tedbirler”den ibaret bulunduğu; “idari tedbirler”in de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

Kanun’un “Mülkiyetin kamuya geçirilmesi” başlıklı 18.maddesinde de:

“(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idari para cezası veya başka bir idari yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değer mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir” denilmiş; “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında, “idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.” ; 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrasında ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu’ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu’nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi’nce, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlıklarının çözümünde, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Somut olayda, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla “ürünlerin piyasaya arzının yasaklanması, masrafların üreticisi tarafından karşılanmak üzere piyasada bulunan ürünlerin üreticisi tarafından toplanması, ürünlerin bertaraf edilmesi, alınacak önlemlere ilişkin bilgilerin risk altındaki kişilere duyurulması amacıyla mevzuata uygun olarak gerekli ilan, duyuru ve çağrılar yapılmasına” da karar verildiği ve bu kararın da dava konusu yapıldığı anlaşılmış, yukarıda anlatıldığı şekilde, söz konusu yaptırımın kabahatler karşılığında uygulanacak olan ilgili kanununda yer alan diğer

tedbirler içinde sayılan mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla uygulanan yaptırımlardan biri olduğu ve bu karara karşı 4703 sayılı Kanun'da kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gözetildiğinde, olumsuz görev uyuşmazlığının çözümünde, “ürünlerin piyasaya arzının yasaklanması, masrafların üreticisi tarafından karşılanmak üzere piyasada bulunan ürünlerin üreticisi tarafından toplanması, bertaraf edilmesi, alınacak önlemlere ilişkin bilgilerin risk altındaki kişilere duyurulması amacıyla mevzuata uygun olarak gerekli ilan, duyuru ve çağrılarının yapılmasına” ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın da adli yargı yerinde görüleceği açıktır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezası ile diğer idari yaptırımların 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'da idari para cezasına ve ilgili idari yaptırımlara itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, dava konusu idari yaptırım kararlarına (idari para cezası ve diğer idari tedbirler) karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Ankara 8. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, Ankara 19. Sulh Ceza Mahkemesince verilen

09.01.2014 gün ve D.İş No:2013/321 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Ankara 8. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, Ankara 19. Sulh Ceza Mahkemesince verilen 09.01.2014 gün ve D.İş No:2013/321 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

3-ESAS NO : 2019/470

KARAR NO : 2019/520

KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 6331 sayılı Kanun'un 4, 17 ve 30. maddelerine aykırılık nedeniyle aynı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrası (ğ) ve (n) bentleri uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Krom-En Mad. Enerji Nak. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. Ö.K.
Davalı : Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. M.E.Y.

O L A Y : Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Elazığ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün 22.1.2019 gün ve 660-E.00000913497 sayılı işlemi ile, davacı şirkette 22.2.2017 tarihinde meydana gelen ve E.A. isimli işçinin göçük altında kalarak ölmesine sebep olan kaza nedeniyle yapılan inceleme sonucu, davacı şirkete ait işyerinde, risk değerlendirilmesinin ruhuna (planla+uygula+kontrol et+önlem al döngüsünün sürekli hayatta tutulduğu) uymayan ve risk değerlendirilmesi çalışması yapmanın amacına uyulmamış işyerine ait bir risk değerlendirilmesi bulunduğundan bahisle, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 30. maddesine muhalefetten, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirilmesi Yönetmeliğinin 10. maddesinin ihlalden 6331 sayılı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 4.050,00 TL;

İş sağlığı ve güvenliği kurulunun iş ve işleyiş ruhuna (iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tehlikeleri ve önlemleri değerlendirmek, tedbirleri belirlemek, işyerinin niteliğine uygun bir iş sağlığı ve güvenliği iç yönerge taslağı hazırlamak, işyerinin iş sağlığı ve güvenliği durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamak, o yılki çalışmaları değerlendirmek, elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları değerlendirerek belirlemek v.b. döngüsünün sürekli hayatta tutulduğu işyerinin iş sağlığı ve güvenliği seviyesini artırılmasına katkı sağlayıcı) uymayan ve risk değerlendirmesi çalışması yapmanın amacına uyulmamış, inceleme, izleme ve uyarmayı öngören bir düzen içinde ve ilgili esasların göz önünde tutulmadığı işyerine ait bir iş sağlığı ve güvenliği kurulu bulunduğundan bahisle, 6331 sayılı Kanun'un 30. maddesine muhalefetten, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmeliğin 9. maddesinin ihlalinden 6331 sayılı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 4.050,00 TL;

İşyerinde tüm vardiyalardaki iş ve işleyişin sabit bir şekilde organize edilebilmesini sağlayıp, vardiyalar arasında ve vardiya içinde vardiyadan sorumlu kişiler ile vardiyada görev yapan kişilerin bütüncül bir koordinasyonu ikmal edilmemiş böylece, işyeri organizasyonu iş ve işleyiş ruhuna (iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tehlikeleri ve önlemleri değerlendirmek, tedbirleri belirlemek, işyerinin niteliğine uygun bir iş sağlığı ve güvenliği iç yönerge taslağı hazırlamak, işyerinin iş sağlığı ve güvenliği durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamak, o yılki çalışmaları değerlendirmek, elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları değerlendirerek belirlemek v.b. döngüsünün sürekli hayatta tutulduğu işyerinin iş sağlığı ve güvenliği seviyesini artırılmasına katkı sağlayıcı) uymayan ve risk değerlendirmesi çalışması yapmanın amacına uyulmamış, inceleme, izleme ve uyarmayı öngören bir düzen içinde ve ilgili esasların göz önünde tutulmadığı işyerine ait bir iş organizasyonu bulunduğundan bahisle, 6331 sayılı Kanun'un 30. maddesine muhalefetten, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin ilgili maddelerinin ihlalinden 6331 sayılı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 20.250,00 TL;

İşyerinde tahkimat çalışmalarında iş ve işleyiş ruhuna (kim tarafınca hazırlandığı açıklanmamış, hangi tarihte oluşturulduğu belirtilmemiş, iş edinimini gerçekleştirecek ve işi verecek taraf-larca anlaşıldığının-öğrenildiğinin-kabul edildiğinin ortaya konulmamış, hangi bilimsel pratik/teorik verilerden yararlanılarak tahkimat dizayn ve planının oluşturulduğunun anlaşılmamış, tahkimat işinin kim ya da kimlerce yapılacağının net olarak ortaya konulmamış, spesifik tahkimat işlerinde çalışma izni gerekliliğinin belirtildiği şekilde oluşturulmamış) uymayan işyerine ait bir talimat- yönerge bulunduğundan, işyerinde zemine ilişkin

mühendislik çalışmalarıyla zeminin sınıflandırılarak, bu sınıflara göre de tahkimat planlarının oluşturulabileceği herhangi bir jeolojik zemin etüdüne ilişkin mühendislik çalışması bulunmadığından, Genel Müdür, İş Güvenliği Uzmanı ve Maden Mühendisi için oluşturulmuş görev tanımları ve buna ilişkin görev-yetki tanımlamaları ilgili tüm çalışanların iş sözleşmesinde atfen yer almamış ya da bu görev tanımları açıkça belirtilmediğinden, vardiyalar arasında ve vardiya içinde vardiyadan sorumlu kişiler ile vardiyada görev yapan kişilerin bütüncül bir koordinasyonunun İkmal edilmemiş olduğundan bahisle, 6331 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ihlalinden aynı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 8.106,00 TL;

Ocak içinde nakliye işlerinde, kepçe (traktörden modifiye edilmiş) kullanımı söz konusu olup, fiilen daha küçük boyut sahibi olup ve kullanılması daha güvenli (uzaktan kumandalı) iş ekipmanı seçimiyle, özellikle yeraltı madencilik faaliyetleri açısından (cevher ve/veya pasa nakli) üretim-güvenlik eğrisinde optimal noktaya daha yakın ve iş ile işleyiş açısından daha verimli bir iş ekipmanı (nakliye aracı) kullanımı söz konusu olmadığından bahisle, 6331 sayılı Kanun'un 30. maddesine muhalefetten, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'nin 5. maddesinin ihlalinden aynı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 4.050,00 TL;

E.A.'ya ait, 9.1.2017 tarihli, Personel Müdürlüğü + İş Güvenliği + Bölüm Amiri olarak üç etaplı bir Oryantasyon Eğitim Katılım Formu düzenlenmiş olup, söz konusu bu oryantasyon eğitiminde, Personel Müdürlüğü başlığı altında "şirket tarihçesi, şirket ürünlerinin hizmeti, organizasyon şeması, şirket kültürü, değerler, şirket vizyonu, ücret sistemi, ücret prosedürü, ödüllendirme, bireysel öneri sistemi, izin prosedürü, çalışma saatleri, dinlenme araları, yemek saatleri, servis güzergahları ve disiplin prosedürü" başlıklarının yer aldığı, sadece çalışan E.A. tarafınca ıslak imza altına alınmış, fakat ilgili işverenlik tarafı personel müdürlüğü yetkililerince ıslak imza altına alınmamış olduğu, öte yandan, İş Güvenliği başlığı altında "şirket iş güvenliği politikası, işçi sağlığı ve iş güvenliği tebliği, koruyucu güvenlik malzemelerinin teslimi, koruyucu güvenlik malze-melerinin kullanma şekli, çalışacağı bölüme ait iş güvenliği kuralları ve işçinin iş güvenliği sorumlulukları paylaşımı" başlıklarının yer aldığı, E.A. ile ilgili işverenlik tarafının iş güvenliği adı altındaki yetkilisi olan iş güvenliği uzmanı İ.A. tarafınca ıslak imza altına alındığı, diğer yandan, Bölüm Amiri başlığı altında "firmanın gezdirilmesi, işleyişin anlatılması, üretilen ürünlerin veya sunulan hizmetlerin tanıtılması, kalite politikasının paylaşımı, bölüm amaçlarının veya hedeflerinin paylaşımı, diğer bölümler ile işbirliği yapılan konuların aktarılması, çalışma alanlarının gösterilmesi, kullanılacak ekipmanların tanıtılması, iş - tanımının birlikte gözden

geçirilmesi, iş güvenliği ile ilgili kuralların ve talimatların paylaşımı ve performans beklentileri” başlıklarının yer aldığı, E.A. ile ilgili işverenlik tarafının birim amiri adı altındaki yetkilisi olan Maden Mühendisi A.G.E. tarafınca ıslak imza altına alındığı, diğer taraftan ise, E.A.’ya ait, 17.1.2011 tarihli, 1. Kademe Eğitim Katılım Formu ile buna ilişkin olarak “genel iş güvenlik eğitimi ve güvenlik kültürü, elektrik tehlikeleri riskleri ve önlemleri, elle kaldırma ve taşıma teknikleri, kişisel koruyucu malzemelerin kullanımı, madencilikte iş kazalarının sebepleri ve koruma prensipleri ile teknikleri uygulaması” isimli eğitim konularının yer aldığı 36010 sertifika nolu A sınıfı iş güvenliği uzmanı İ.A. tarafınca, 20.1.2017/25 tarih-belge nolu bir İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Katılım Belgesi başlıklı bir eğitim belgesi bulunduğu, ancak söz konusu tüm eğitimlere binaen ölçme-değerlendirme yapılmadığından bahisle, 6331 sayılı Kanun’un 30. maddesine muhalefetten, Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenlik Şartları Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesinin altıncı fıkrasının ihlalinden aynı Kanun’un 26. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi uyarınca 4.050,00 TL;

E.A.’ya ait bir mesleki eğitim belgesi bulunmadığından bahisle, 6331 sayılı Kanun’un 17. maddesinin ihlalinden aynı Kanun’un 26. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uyarınca 547,00 TL olmak üzere, 6331 sayılı Kanun’un 26. maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak davacı şirket adına toplam olarak 45.103,00 TL idari para cezası verildiği davacı şirkete bildirilmiştir.

Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine itirazda bulunmuştur.

ELAZIĞ 1. SULH CEZA HAKİMLİĞİ: 7.5.2019 gün ve D.İş:2019/513 sayı ile; Uyuşmazlık Mahkemesi kararları uyarınca yapılan başvuru konusunda karar verme görevinin idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, yapılan itiraz Elazığ 2. Sulh Ceza Hakimliğince kesin olarak reddedilmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ELAZIĞ 2. İDARE MAHKEMESİ: 19.6.2019 gün ve E:2019/161 sayı ile; 6331 sayılı Kanun uyarınca Elazığ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından verilen idari para cezasının iptal edilmesi istemiyle açılan davada, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 3 ve 27. maddeleri gereğince davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun’un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 6331 sayılı Kanun'un 4, 17 ve 30. maddelerine aykırılık nedeniyle aynı Kanun'un 26. maddesinin birinci fıkrası (ğ) ve (n) bentleri uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "İşverenin genel yükümlülüğü" başlığı altında düzenlenen 4. maddesinde, "İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.(....)"

"Çalışanların eğitimi" başlıklı 17. maddesinde, " (1) İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.

(2) Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir.

(3) Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.

(4) İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri,

korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitim verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.

(5) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.

(6) Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar.

(7) Bu madde kapsamında verilecek eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.”;

“İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli yönetmelikler” başlıklı 30. maddesinde, “ (1) Aşağıdaki konular ile bunlara ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir:

a) İlgili bakanlıkların görüşü alınarak, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, sürdürülmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi amacıyla; işyeri bina ve eklentileri, iş ekipmanı, işin her safhasında kullanılan ve ortaya çıkan maddeler, çalışma ortam ve şartları, özel risk taşıyan iş ekipmanı ve işler ile işyerleri, özel politika gerektiren grupların çalıştırılması, işin özelliğine göre gece çalışmaları ve postalar hâlinde çalışmalar, sağlık kuralları bakımından daha az çalışılması gereken işler, gebe ve emziren kadınların çalışma şartları, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarının kurulması veya dışarıdan hizmet alınması ve benzeri özel düzenleme gerektirebilecek konular ve bunlara bağlı bildirim ve izinler ile bu Kanunun uygulanmasına yönelik diğer hususlar.

b) İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ile ilgili olarak;

1) Çalışan sayısı ve tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak hangi işyerlerinde işyeri sağlık ve güvenlik biriminin kurulacağı, bu birimlerin fiziki şartları ile birimlerde bulundurulacak donanım.

2) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik biriminde görev alacak işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin nitelikleri, işe alınmaları, görevlendirilmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları, görevlerini nasıl yürütecekleri, işyerinde çalışan sayısı ve işyerinin yer aldığı tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak asgari çalışma süreleri, işyerlerindeki tehlikeli hususları nasıl bildirecekleri, sahip oldukları belgelere göre hangi işyerlerinde görev alabilecekleri.

3) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunacak kişi, kurum ve kuruluşların; görev, yetki ve yükümlülükleri, belgelendirilmeleri ve yetkilendirilmeleri ile sunulacak hizmetler kapsamında yer alan sağlık

gözetimi ve sağlık raporları, kuruluşların fiziki şartları ile kuruluşlarda bulundurulacak personel ve donanım.

4) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunan kişi, kurum ve kuruluşlardan işyeri tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre; hangi şartlarda hizmet alınacağı, görevlendirilecek veya istihdam edilecek kişilerin sayısı, işyerinde verilecek hizmet süresi ve belirlenen görevleri hangi hallerde işverenin kendisinin üstlenebileceği.

5) İşyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin eğitimleri ve belgelendirilmeleri, unvanlarına göre kimlerin hangi sınıf belge alabilecekleri, işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli eğitimi verecek kurumların belgelendirilmeleri, yetkilendirilmeleri ile eğitim programlarının ve bu programlarda görev alacak eğiticilerin niteliklerinin belirlenmesi ve belgelendirilmeleri, eğitimlerin sonunda yapılacak sınavlar ve düzenlenecek belgeler.

6) (Ek: 10/9/2014-6552/18 md.) 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin üstlenilmesine ilişkin eğitim programları, eğitimin süresi ve eğiticilerin nitelikleri ile görevlendirmeye ilişkin hususlar.

c) Risk değerlendirmesi ile ilgili olarak; risk değerlendirmesinin hangi işyerlerinde ne şekilde yapılacağı, değerlendirme yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli izinlerin verilmesi ve izinlerin iptal edilmesi.

ç) Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak, işverenlerin işyerlerinde bu Kanun kapsamında yapmakla yükümlü oldukları kişisel maruziyete ve çalışma ortamına yönelik gerekli kontrol, inceleme ve araştırmalar ile fiziksel, kimyasal ve biyolojik etmenlerle ilgili ölçüm ve laboratuvar analizlerinin usul ve esasları ile bu ölçüm ve analizleri yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli yetkilerin verilmesi ve verilen yetkilerin iptali ile yetkilendirme ve belgelendirme bedelleri.

d) Yapılan işin niteliği, çalışan sayısı, işyerinin büyüklüğü, kullanılan, depolanan ve üretilen maddeler, iş ekipmanı ve işyerinin konumu gibi hususlar dikkate alınarak acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, ilk yardım ve benzeri konular ile bu konularda görevlendirilecek kişiler.

e) Çalışanlara ve temsilcilerine verilecek eğitimler, bu eğitimlerin belgelendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verecek kişi ve kuruluşlarda aranacak nitelikler ile mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan işler.

f) Kurulun oluşumu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları, birden çok kurul bulunması hâlinde bu kurullar arasındaki koordinasyon ve iş birliği.

g) (Değişik: 4/4/2015-6645/5 md.) İşyerlerinde işin durdurulması, hangi işlerde risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda işin durdurulacağı, durdurma sebeplerini gidermek için mühürlerin geçici olarak kaldırılması, yeniden çalışmaya izin verilme şartları, çok tehlikeli işler sınıfında yer alan başta maden ve yapı olmak üzere işyerlerinde acil durdurmayı gerektiren hususlar, acil hâllerde işin durdurulmasına karar verilinceye kadar geçecek sürede alınacak tedbirlerin uygulanması.

ğ) (Değişik: 28/11/2017-7061/103 md.) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile müştereken, büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve etkilerinin azaltılması için alınacak tedbirler, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerlerinin belirlenmesi ve sınıflandırılması, yeni kurulacak veya halen faaliyette bulunan işyerleri için büyük kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporunun hazırlanması, incelenmesi, güvenlik raporu olmaması durumunda işin durdurulması veya işin devamına izin verilmesi ve büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve etkilerinin azaltılmasına ilişkin diğer hususlar.

(2) Birinci fıkranın (b) bendine göre işyeri hekimi ve diğer sağlık personeline dair çıkarılan yönetmelikte yer alan işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin eğitim programları, çalışma süreleri, görev ve yetkilerine ilişkin hususlarda Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınır.

(3) (Ek: 4/4/2015-6645/5 md.) Maden işyerlerinin hangilerinde sığınma odalarının kurulabileceği ve bu odaların teknik özelliklerine dair usul ve esaslar Bakanlıkça bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Bu teknik özellikler, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak belirlenir.” denilmiştir;

“İdari para cezaları ve uygulanması” başlıklı 26. maddesinde ise, “

(1) Bu Kanunun;

(.....)

ğ) (Değişik: 4/4/2015-6645/4 md.) 17 nci maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, her bir aykırılık için çalışan başına ayrı ayrı beşyüz Türk Lirası,

(.....)

n) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, uyulmayan her hüküm için tespit edildiği tarihten itibaren aylık olarak bin Türk Lirası,

(.....)

idari para cezası verilir.

(2) (Değişik: 4/4/2015-6645/4 md.) Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları, 14 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere uygulanacak idari para cezaları hariç gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürünce verilir. 14 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler için uygulanan idari

para cezaları hariç tahsil edilen idari para cezaları genel bütçeye gelir kaydedilir. 14 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere uygulanacak idari para cezaları ise doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumunca verilir. Sosyal Güvenlik Kurumunca verilen idari para cezalarının tebliğ, itiraz ve tahsilinde 5510 sayılı Kanunun 102 nci maddesi hükümleri uygulanır. Verilen diğer idari para cezaları tebliğinden itibaren otuz gün içinde ödenir. İdari para cezaları tüzel kişiliği bulunmayan kamu kurum ve kuruluşları adına da düzenlenebilir.” hükmü yer almıştır.

Olayda, davanın, Elazığ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından davacı şirket adına 6331 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açıldığı, 6331 sayılı Kanun’da ise, idari para cezası verilecek hususların düzenlendiği ancak idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği, ayrıca, bu Kanun uyarınca Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından verilen idari para cezalarının tebliğ, itiraz ve tahsilinde 5510 sayılı Kanunun 102. maddesi hükümlerinin uygulanacağı anlaşılmıştır.

Öte yandan, 30.3.2005 gün ve 25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa’nın 31. maddesiyle değişik 3. maddesinde ise, “(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır”; Kanunun “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu’nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer Kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin

yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca, Elazığ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce verildiği, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 6331 sayılı Kanun'da da bu Kanun uyarınca Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce verilen para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Elazığ 2. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 7.5.2019 gün ve D.İş:2019/513 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Elazığ 2. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 7.5.2019 gün ve D.İş:2019/513 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

4-ESAS NO : 2019/492

KARAR NO : 2019/571

KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : Davacının Suriye vatandaşı babadan dünyaya geldiğini iddia ettiği çocukları ile kendisi arasında DNA incelemesi sonucu soybağı kurulması istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : H.A.
Vekili : Av. M.E.
Davalı : Diyarbakır Adliyesi Nüfus Temsilciliği

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan müvekkilinin Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan Muhammet OSİ'den olan müşterek çocukları F., N., M., A., L. ve S.'nin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına alınması ile nüfusa kaydı için idareye yaptıkları başvuruya, "5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına ilişkin Yönetmeliğin 63'ncü maddesi uyarınca tıbbi rapora dayanılarak yetkili Türk Mahkemelerinden belirttiğiniz ailenin mensubu ve aynı şahıs olduğunuza dair tespit kararının alınması" gerektiği şeklinde cevap verilmesi üzerine DNA incelemesi yaptırılarak adı geçenlerin müvekkilinin çocukları olduğunun tespiti istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

BİSMİL ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 09.02.2018 gün ve E:2017/316, K:2018/216 sayılı dosyada "Dava nüfus kayıtlarının düzeltilmesi talebidir. Toplanan deliller, tarafların beyanları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; davaya bakma görevinin Diyarbakır İdare Mahkemeleri olduğu anlaşıldığı" gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararı istinaf edilmeksizin 11/05/2018 tarihinde kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez aynı taleple idari yargı yerinde dava açmıştır.

DİYARBAKIR 1. İDARE MAHKEMESİ: 27.06.2019 gün ve E:2019/942 sayılı kararı ile "...Dosyanın incelenmesinden; Türk vatandaşı olan davacının 01.01.1942 doğumlu olduğu, Diyarbakır, Bismil İlçesine nüfusa kayıtlı olduğu, Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Haseki Vilayeti, Derbasiye ilçesine yerleştiği, 1964 yılında Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan M.O. ile evlendiği, bu evliliğinden F., N., M., A., L. ve S. olmak üzere 6 çocukları olduğu, anılan çocuklarının Türk Vatandaşlığına alınması yönünde 12.12.2016 tarih ve 84956 sayılı dilekçeyle başvuruda bulunduğu, anılan başvurusunun Diyarbakır Valiliği İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü'nün 04.01.2017 tarih ve 190 sayılı yazısıyla reddedildiği, bunun üzerine Diyarbakır Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açtığı, açılan davanın Diyarbakır 7.Asliye Hukuk Mahkemesi E:017/850 K:2017/47 yetkisizlik kararı ile yetkili Bismil Asliye Hukuk Mahkemesine gönderildiği, Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi E:2017/316, K:2018/216 sayılı kararıyla görevli ve yetkili mahkemenin Diyarbakır İdare Mahkemeleri olduğuna karar verildiği, karar uyarınca dava Vekili'nin 28/03/2019 tarihli dilekçesiyle dava dosyasının Diyarbakır İdare Mahkemelerine gönderildiği, Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin E:2019/608, K:2019/957 sayılı ilamıyla dava dilekçesinin reddine karar verildiği, akabinde dilekçenin yenilenerek

Mahkememizin 2019/608 Esasına kayden bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari dava türleri; "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar" olarak tanımlanmış, aynı Kanunun 15/1-a maddesinde idari yargının görev alanına girmeyip adli görev alanına giren davaların reddedileceği hükmüne bağlanmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Genel olarak soybağının kurulması" başlıklı 282. maddesinde, "Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur. Çocuk ile baba arasında soybağı, ana ile evlilik, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulur. Soybağı ayrıca evlât edinme yoluyla da kurulur." hükmü, "Yetki" başlıklı 283. maddesinde, "Soybağına ilişkin davalarda, aşağıdaki kurallar saklı kalmak kaydıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır. Hâkim maddî olguları re 'sen araştırır ve kanıtları serbestçe takdir eder. Taraflar ve üçüncü kişiler, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlüdürler. Davalı, hâkimin öngördüğü araştırma ve incelemeye rıza göstermezse, hâkim, durum ve koşullara göre bundan beklenen sonucu, onun aleyhine doğmuş sayabilir." hükmü yer almaktadır.

Uyuşmazlıkta, davacı tarafından Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan eşi M.O.'den olma müşterek çocukları F., N., M., A., L. ve S.'nın kendisi ile soybağının kurulması ve bu suretle Türk vatandaşlığının tespitine ilişkin olduğu, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa göre soybağı, nüfus ve vatandaşlık işlerinden Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün sorumlu olduğu, 5490 sayılı Kanundan doğan uyuşmazlıkların yukarıda değinilen mevzuat uyarınca görüm ve çözümünde Adli Yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Bu durumda; davacının gerek, davalı idareye yaptığı başvurusunun, gerekse yukarıda anılan mahkemelere yönelik talep, beyan ve dilekçeleri ile mahkememizde görülen dava dosyasındaki istem ve dilekçelerden, bakılan davayı açmaktaki amacının anılan kişilerin çocukları olduğunun nüfustaki hanesine kaydedilmek suretiyle soybağının tespitine ilişkin olduğu dolayısıyla yukarıda anılan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 283.maddesi uyarınca özel hukuk hükümlerine göre adli yargı kolunda bulunan mahkemelerce çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; mahkememizin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasının, Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'ne ait E:2017/316 sayılı dava dosyası ile birlikte, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vererek, 09/07/2019 gün, 2019/942 esas no'lu üst yazı ile Mahkememize başvurmuş, başvuru 16/07/2019 tarihinde kayıt altına alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Başkan Hicabi DURSUN, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30/09/2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının Suriye vatandaşı babadan dünyaya geldiğini iddia ettiği çocukları ile kendisi arasında DNA incelemesi sonucu soybağı kurulması istemiyle açılmıştır.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun;

"Türk vatandaşlığını kazananlar" başlıklı 20. maddesi: "Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kazananlar yetkili makam veya kurulların kararı üzerine düzenlenecek formlara uygun olarak aile kütüğüne tescil edilirler"

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun;

"Türk vatandaşlığının kazanılması halleri" başlıklı 5. maddesi: "Türk vatandaşlığı, doğumla veya sonradan kazanılır"

"Soybağı" başlıklı 7. maddesi: "...Türk vatandaşı ana ve yabancı babadan evlilik birliği dışında doğan çocuk Türk vatandaşdır"

"Sonradan kazanılan vatandaşlık" başlıklı 9. maddesi: "Sonradan kazanılan Türk vatandaşlığı, yetkili makam kararı veya evlat edinilme ya da seçme hakkının kullanılması ile gerçekleşir"

"Vatandaşlık işlemlerinde müracaat makamı ve usul" başlıklı 37. maddesi: "Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybına ilişkin başvurular yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekâletname ile yapılır"

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun;

"Genel olarak soybağının kurulması" başlıklı 282. maddesi: "Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur"

"Yetki" başlıklı 283. maddesi: "Soybağına ilişkin davalar taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır"

"Yargılama Usulü" başlıklı 284. maddesi: "Soybağına ilişkin davalarda, aşağıdaki kurallar saklı kalmak kaydıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır:

1. Hâkim maddî olguları re'sen araştırır ve kanıtları serbestçe takdir eder.

2. Taraflar ve üçüncü kişiler, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlüdürler.

Hükümlerini içermektedir.

Dava dosyalarının incelenmesinden; Diyarbakır, Bismil İlçesine nüfusa kayıtlı 1942 doğumlu Türk vatandaşı davacının, 1964 yılında Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan M.O. ile evlenerek, Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Haseki Vilayeti, Derbasiye ilçesine yerleştiği, evliliğinden F., N., M., A., L. ve S. olmak üzere 6 çocukları olduğu, anılan çocuklarının Türk Vatandaşlığına alınması yönündeki başvurusuna "tıbbi rapora dayanılarak yetkili Türk Mahkemelerinden tespit kararının alınması" gerektiği şeklinde cevap verilmesi üzerine görev uyuşmazlığına konu davaların açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat ve dava dosyaları içeriğine göre ortada iptale konu olabilecek sonuç doğuran bir idari işlem bulunmadığı, davacının talebinin Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı olan eşi M.O.'den olma müşterek çocukları F., N., M., A., L. ve S.'nin kendisinin çocukları olduğunun tespitine ve bu suretle Türk vatandaşlığına alınmasına ilişkin olduğu, uyuşmazlığın değinilen mevzuat uyarınca görüm ve çözümünde Adli Yargı mahkemelerinin görevli olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğinden Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 09.02.2018 gün ve E:2017/316, K:2018/216 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 09.02.2018 gün ve E:2017/316, K:2018/216 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA 30/09/2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

5-ESAS NO : 2019/522
KARAR NO : 2019/518
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 2918 sayılı Yasa'nın Ek 2/3. maddesi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kararın iptal edilmesi istemiyle açılan davanın, araç trafikten men işleminin de idari yargıda konu yapılması karşısında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesinin sekizinci fıkrası hükmü bir arada değerlendirildiğinde İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E.K.
Vekili : Av. A.K.
Davalı : Kocaeli Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü

O L A Y : Kocaeli Valiliği Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce yapılan denetim sırasında, 34 FL 7497 plaka sayılı aracın ilgili belediyeden çalışma izni/ruhsatı almadan yolcu taşıdığının tespit edildiğinden bahisle, davacı adına 17.12.2018 gün ve MA-35321699 seri-sıra sayılı Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı düzenlenerek, davacıya 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2/3. madde ve fıkrasının (a) bendi uyarınca 10.020,00 TL idari para cezası verilmiş, ayrıca düzenlenen Araç Trafikten Men Tutanağı ile araç trafikten men edilerek muhafaza altına alınmıştır.

Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KOCAELİ 2. İDARE MAHKEMESİ: 22.01.2019 gün ve E:2019/32, K:2019/54 sayı ile; 5326 sayılı Kanun ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun birlikte değerlendirilmesinden, 2918 sayılı Kanun'da yer alan ve karşılığında idari yaptırım uygulanmasının öngörüldüğü fiillerin "kabahat" kapsamında bulunduğu, bu kabahat fiilleri karşılığında öngörülen

idari para cezalarının idari yaptırımın türlerinden olduğu, 2918 sayılı Kanuna göre verilen idari yaptırım kararlarına karşı açıkça idari yargı yerlerine başvurulabileceği yönünde Kanunda herhangi bir düzenlemenin yer almadığı, bu durumda 5326 sayılı Kanun'un 27/(1) maddesi gereğince bu konuda görevli yargı yerinin sulh ceza mahkemesi olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

KOCAELİ 1. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 11.04.2019 gün ve D.İş. No:2019/1114 sayı ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27/son maddesinde, "İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görülür." şeklinde düzenleme yapıldığı, bu doğrultuda, her ne kadar incelemesi adli yargının görev alanına giren idari para cezasıyla cezalandırılmaya ilişkin işlemin kaldırılması yönünde başvuru yapılmış ise de, aynı esnada kişi hakkında aracın trafikten menine ilişkin de idari işlem tesis edildiği ve başvuran tarafından bu işlemin de kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açıldığı, aracın trafikten menine ilişkin idari işleme yönelik inceleme yapma görevinin idari yargının görevi alanına girdiği, aynı konuya ilişkin olarak farklı yargı kolları arasında birbiriyle çelişen kararların ortaya çıkmaması için 5326 sayılı yasanın 27/son maddesinin kabul edildiği, görevin kamu düzeninden olduğu, hukuka aykırılık iddialarının idari yargı önünde ortak yapılacak incelemesi sonucunda çözümlenebileceği, bu nedenlerle idari para cezası da dahil olmak üzere başvuran aleyhinde yapılan her iki işlemin de usul ve yasaya uygun bulunup bulunmadığını inceleme ve karar verme görevinin idare mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev yönünden reddine ve karar kesinleştiğinde dosyanın görev uyuşmazlığının çözülmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun

üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1-2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde yer alan, “Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.” hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasanın 19. maddesindeki “Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler ” hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yöneme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş, ayrıca görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının re’sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verildiği anlaşılmıştır.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasada öngörülen yöneme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Sulh Ceza Mahkemesince re’sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme

kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2918 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Araçların tescil edildikleri amacın dışında kullanılması" başlığı altında düzenlenen Ek 2. maddesinde, " (Ek: 17/10/1996-4199/43 md.) (Değişik:18/10/2018-7148/26 md.)

Araçlarını motorlu araç tescil belgesinde gösterilen maksadın dışında kullananlar ile sürülmesine izin veren araç sahiplerine 1.002 Türk lirası idari para cezası uygulanır.

(Ek fıkra:21/2/2019-7166/5 md.) Ayrıca, araç on beş gün süre ile trafikten men edilir.

10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında ilgili belediyeden;

a) Çalışma izni/ruhsatı almadan,

b) Alınan izin/ruhsatta belirtilen faaliyet konusu dışında,

c) Alınan izin/ruhsatta belirtilen çalışma bölgesi/güzergâh dışında

belediye sınırları dâhilinde yolcu taşımak yasaktır. Bu fıkranın (a) bendine uymayanlara 5.010 Türk lirası, (b) bendine uymayanlara 2.018 Türk lirası, (c) bendine uymayanlara 1.002 Türk lirası idari para cezası verilir. Fiilin işlendiği tarihten itibaren geriye doğru bir yıl içinde tekerrürü hâlinde, bu fıkra da yer alan idari para cezaları iki kat olarak uygulanır.

İşleteni veya sahibi, sürücüsünün kendisi olup olmadığına bakılmaksızın aracın bu maddenin üçüncü fıkrasına aykırı olarak kullanılmaması hususunda gerekli tedbirleri almak ve denetimini yapmakla yükümlüdür. Araç, bu maddenin üçüncü fıkrasının;

a) (a) bendinin ihlali hâlinde altmış gün,

b) (b) bendinin ihlali hâlinde otuz gün,

c) (c) bendinin ihlali hâlinde ise on beş gün süreyle trafikten men edilir.

İlgili belediye tarafından tahdit veya tahsis kapsamına alınmış ve bu kapsamda verilmiş çalışma izninin/ruhsatının süresi bittiği hâlde, belediye

sınırları dâhilinde yolcu taşıyan kişiye 1.002 Türk lirası idari para cezası uygulanır ve eksikliği giderilinceye kadar araç trafikten men edilir.

Ayrııcı işareti bulunmayan üçüncü fıkra kapsamındaki araçlardan taşımacılık hizmeti alanlara da 334 Türk lirası idari para cezası uygulanır.” hükmü yer almıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, 2918 sayılı Yasa’nın 116. maddesi kapsamında araç tescil plakasına göre düzenlenenler dışında trafik zabıtasınca uygulanan idari para cezalarına karşı açılan davaları; bu uygulamanın idari ceza kapsamında bulunması; Yasada idari cezalarla ilgili davalarda görevli yargı yerini açıkça belli eden bir hükme yer verilmemesi; bu Yasada gösterilen adli cezalara hükmetmekle görevli mahkemeye işaret eden 112. maddeye de herhangi bir atıfta bulunulmamış olması karşısında ve göreve ilişkin genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görmüştür.

30.3.2005 gün ve 25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa’nın 31. maddesiyle değişik 3. maddesinde ise, “(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır” denilmiştir.

Aynı Kanun’un 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrada ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu’ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu’nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi’nce de, idari para cezası yönünden oluşan olumsuz görev uyuşmazlıklarının çözümünde, idari para cezasına konu

işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması ve dosya içeriğinden bu kararın idari yargı yerinde dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılarak, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararlarının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak (aynı maddi olay nedeniyle, aynı araç ile ilgili olarak) aracın trafikten men edilmesi kararı da verildiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği dosyada bulunan bilgi ve belgelerden anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanunun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2. maddesinin birinci fıkrası uyarınca verilen para cezasına karşı açılacak davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Kocaeli 1. Sulh Ceza Hâkimliğince yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında kabulü ile, Kocaeli 2. İdare Mahkemesince verilen 22.01.2019 gün ve E:2019/32, K:2019/54 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Kocaeli 1. Sulh Ceza Hâkimliğince yapılan BAŞVURUNUN 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında KABULÜ ile, Kocaeli 2. İdare Mahkemesince verilen 22.01.2019 gün ve E:2019/32, K:2019/54 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

6-ESAS NO : 2019/541
KARAR NO : 2019/536
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılan davanın, Kabahatler Kanunu'nun 3 ve 27/1. maddesi uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE çözülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ç. Gıda Turizm İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. S.M.E.
Davalı : Akhisar Kaymakamlığı

O L A Y : Akhisar Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 11.12.2018 gün ve TR-45-K-000525 sayılı Toplatılma İdari Yaptırım Kararı ile, Şanlıurfa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından 20.09.2018 tarihinde yapılan denetimde, davacı şirkete ait işletmede üretilen, "İ. Salça Domatesli Yemeklik Sos" adlı ürünün yapılan analizleri sonucunda Türk Gıda Kodeksi Salça ve Püre Tebliğine uygun olmadığı tespit edildiğinden bahisle, bahsedilen ürün hakkında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca toplatılma idari yaptırımı uygulanmasına karar verilmiş, 11.12.2018 gün veE.3670123 sayılı yazı ile davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, toplatılma idari yaptırım kararının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

AKHİSAR SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 04.03.2019 gün ve D.İş. No:2019/521 sayı ile, ürün toplatma kararına karşı yapılacak itiraza ilişkin İdare Mahkemelerinin görevli olduğu, bu hususun ilgili kararda da

belirtildiği, bu idari yaptırım kararına karşı başvuru merciinin idari yargı olması nedeniyle, başvurunun görevsizlik nedeniyle reddine karar vermiş, yapılan itiraz Manisa 1. Sulh Ceza Hakimliğince kesin olarak reddedilmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MANİSA 1. İDARE MAHKEMESİ; 26.06.2019 gün ve E:2019/554 sayı ile, ürünlerin toplatılmasına ilişkin işlemin, idari tedbir niteliğinde yaptırım olduğunda duraksama bulunmadığı, 5996 sayılı Kanun'un 36 ve 41. maddeleri arasında idari para cezası ve yaptırım gerektiren fiil ve haller sayılmış iken, 42. maddesinde bu cezaların uygulanması, tahsili ve itiraz yolunun düzenlendiği, ancak 5996 sayılı Kanunda, bu Kanun hükümlerine göre verilecek olan idari yaptırımlara karşı itiraz ve dava açma yoluna ilişkin hükümlere yer verilmemiş olduğu, bu durumda söz konusu Kanun kapsamında uygulanan idari yaptırımlara karşı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı, esasen özel kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde idari tedbirlerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünün Sulh Ceza Mahkemesinin (Hâkimliğinin) görev alanına girdiği belirtilerek, davacı tarafından üretilen ürünlerin, yine davacı tarafından piyasadan toplattırılması şeklinde tesis edilen dava konusu işlem idari tedbir niteliği taşıdığından, idare mahkemelerine başvurulacağına ilişkin mevzuatta özel hüküm bulunmayan idari yaptırımlara, Kabahatler Kanununun genel hükümleri uygulanacağından, açılan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile

Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

5996 sayılı Kanun'un, "Gıda ve yem güvenilirliği şartları" başlığı altında düzenlenen 21. maddesinin 5. fıkrasında, "Gıda kodeksine aykırı gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzeme üretilemez, işleme tâbi tutulamaz ve piyasaya arz edilemez." denilmiş;

"Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlığı altında düzenlenen 40. maddesinde ise, "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

(.....)

d) 21 inci maddenin beşinci fıkrasına aykırı hareket edenlere on bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ürünlerin, insan sağlığı için risk oluşturması durumunda ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Aykırılık sadece etiket bilgilerinden kaynaklanıyor ise idarî para cezası beş bin Türk Lirası olarak uygulanır.

(.....)" hükmü yer almıştır.

Olayda, dava, 5996 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen Toplatılma İdari Yaptırım Kararının iptali istemiyle açılmış olup, 5996 sayılı Kanun'da idari tedbirlere karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır." denilmiş;

Anılan Kanun'un birinci maddesinde, "Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır” denilerek Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiş; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

Aynı Kanun’un 2. maddesinde, “kabahat” deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılabileceği; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların “idari para cezası” ve “idari tedbirler”den ibaret bulunduğu; “idari tedbirler”in de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

Kanun’un “Mülkiyetin kamuya geçirilmesi” başlıklı 18.maddesinde de:

“(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya el konulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idari para cezası veya başka bir idari yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değer mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir” denilmiş; “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında, “idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.” düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla Toplatılma İdari Yaptırım Kararı verildiği, söz konusu yaptırımın kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari tedbirler içinde sayılan yaptırımlardan biri daha açık bir ifade ile 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5996 sayılı Kanun'da idari tedbirlere karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla verilen "Toplatılma İdari Yaptırım Kararı" na karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Manisa 1. İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile, Akhisar Sulh Ceza Hâkimliği'nin 04.03.2019 gün ve D.İş. No:2019/521 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Manisa 1. İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile, Akhisar Sulh Ceza Hâkimliği'nin 04.03.2019 gün ve D.İş.

No:2019/521 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,
30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

7-ESAS NO : 2019/543

KARAR NO : 2019/533

KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : 3213 sayılı Kanun'un 12. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Yenimahalle Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. A.B.

Davalı : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

O L A Y : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğünün 31.12.2018 gün ve03-E.461084 sayılı yazısı ile, Ankara İli, Yenimahalle İlçesi dahilinde ve Yenimahalle Belediye Başkanlığı uhdesinde bulunan 06/2010-04 sayılı II(a) Grup Aglomera hammadde üretim izni sahasında teknik heyet tarafından yapılan incelemeler sonucunda, Belediye Başkanlığı tarafından 06/2010-04 sayılı hammadde üretim izin sınırları dışındaki Y:481051 – X:4434808 koordinatında bulunan ocaktan yapılan imalat ölçümü neticesinde, $47.038,431 \text{ m}^3 \times 2,7 \text{ ton/m}^3 = 127.003,76 \text{ ton}$ aglomera üretimi yapıldığı, ocak başı satış fiyatının tüvenan malzeme için 2017 yılı, 6,50 TL/ton olduğu, yeniden değerlendirme oranında arttırılarak 7,44 TL/ton alınması gerektiğinin tespit edildiği;

Bu nedenle, hammadde üretim izin alanı dışından Belediye Başkanlığı tarafından yapılan üretim için, Yenimahalle Belediye Başkanlığı adına, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "Hammadde üretim izni olmadan üretim yapıldığının ve hammaddenin kamuya ait projelerde kullanıldığının tespit edilmesi halinde faaliyetler durdurulur. Bu alanda üretilen hammadde için faaliyeti gerçekleştirene ocak başı satış bedeli kadar idari para cezası uygulanır. Herhangi bir işleme tabi tutulmadan kullanılan hammaddeler için ocak başı satış bedeli, tüvenan hammaddenin ocak başı fiyatına göre hesaplanır. Hammadde üretim izin alanından üretilen hammaddenin

kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan projeler dışında kullanıldığıнын, ticarete konu edildiğinin veya satışının yapıldığıнын tespit edilmesi hâlinde, faaliyeti gerçekleştirene amaç dışı kullanılan hammaddeyin ocak başı satış bedelinin iki katı tutarında idari para cezası verilir. ” hükmü gereğii işlem yapılarak, 127.003,76 ton x 7,44 TL/ton = 944.908 TL idari para cezası verildiğii davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 23. İDARE MAHKEMESİ: 29.01.2019 gün ve E:2019/135, K:2019/79 sayı ile, 3213 sayılı Maden Kanunu’nda idari para cezaları hakkında 5326 sayılı Kanun’un uygulanacağı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nda ise idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağıнын belirtildiğii, bu durumda, 3213 sayılı Maden Kanunu’nda, idari para cezalarına karşı müracaat edilecek yargı yeri gösterilmediğinden, bu Kanuna göre verilen idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünün sulh ceza mahkemesine ait olduğu, diğer taraftan, aynı fiilin ihlalden kaynaklanan idari yaptırımın idare mahkemesinin görev alanına girmesi halinde, bu yaptırım ile verilen para cezalarına da idare mahkemesinde bakılacağı açık olup, dava konusu olayda ise 3213 sayılı Kanun’un 12.maddesinin altıncı fıkrasının ihlali nedeniyle sadece idari para cezası verilmesi sebebiyle davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

ANKARA 6. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 17.04.2019 gün ve D.İş:2019/2190 sayı ile, itiraza konu idari para cezasına karşı yapılan başvurunun Maden Kanunu’nda yapılan değışiklik nedeniyle idari yargı yerinin görev alanına girdiğii gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, ayrıca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN’un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN’ın katılımlarıyla yapılan 30.09.2019 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa’nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Olay kısmında belirtildiğii üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan

davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1-2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde yer alan, “Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.” hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasanın 19. maddesindeki “Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler ” hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yöneme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ayrıca görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının re’sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasada öngörülen yöneme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Sulh Ceza Mahkemesince re’sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi

kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Kanun'un 12. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4.6.1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Amaç" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Bu Kanun madenlerin milli menfaatlere uygun olarak aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenler." denilmiştir;

"Üretim ve sevkiyat" başlıklı 12. maddesinde, "(Değişik: 26/5/2004 – 5177/6 md.)

Üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatı zorunludur.

Konveyör ve boru hattı ile sevkiyat, ocak ve tesis mesafesi, nakil güzergahının durumu, cevherin tüvanan, konsantre, yarı mamul ve mamul olarak taşınması göz önüne alınarak sevk fişi kullanımı ile altın, gümüş, platin gibi kıymetli metallerin entegre tesislerinde ve zenginleştirme tesisleri ile bu tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir.

(Değişik fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülki idare amirlikleri, il özel idareleri, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları veya ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından tespit edilmesi hâlinde, ilgili mülki idare amiri tarafından sevk edilen madene el konulur ve ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten sevk fişi olmaksızın sevk edilen miktar için söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası verilir. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde sevk fişi olmaksızın sevk edilen miktar için sevk edilen madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

(Değişik fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı sevk fişi ile kayıt altına almadığı veya bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının beş katı tutarında idari para cezası verilir. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde

bildirilmeyen miktar için madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

-(Değişik fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Ruhsatı olmadan veya başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyenlere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. Üretim hakkı olmayan madenin üretiminin yapıldığının tespiti hâlinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulur. Bu fiili işleyen kişilere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. El konulan madenler, mülki idare amirliklerince satılarak bedeli büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, diğer illerde il özel idaresi hesabına aktarılır. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/6 md.) (Değişik fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Hammadde üretim izni olmadan ve/veya Genel Müdürlüğe bildirilen yüklenici dışında gerçek veya tüzel kişiler tarafından üretim yapıldığının tespit edilmesi durumunda faaliyetler durdurularak üretilen hammaddeye mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyen kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan hammaddenin kamuya ait projelerde kullanıldığının tespit edilen kısmına ocak başı satış bedeli tutarında, hammaddenin kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan projeler dışında kullanılan, ticarete konu edilen ve/veya satışının yapıldığı tespit edilen kısmına ise ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. Herhangi bir işleme tabi tutulmadan kullanılan hammaddeler için ocak başı satış bedeli, tüvenan hammaddenin ocak başı fiyatına göre, herhangi bir işleme tabi tutularak kullanılan hammaddeler için ise ocak başı satış bedeli işlem görmüş hammaddenin ocak başı fiyatına göre hesaplanır. El konulan madenler, mülki idare amirliklerince satılarak bedeli büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, diğer illerde il özel idaresi hesabına aktarılır. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır ve hammadde üretim izni iptal edilir.

(Ek fıkra: 10/6/2010-5995/6 md.) (Değişik fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Ruhsatlı, ancak işletme izni olmadan aynı grupta üretim yapıldığının tespiti hâlinde, faaliyetler durdurularak üretilen madene el konulur. Bu fiili işleyen kişilere, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bu fıkra

kapsamında üretilmiş olup el konulan ve/veya el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. El konulan madenler, mülki idare amirliklerince satılarak bedeli büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, diğer illerde il özel idaresi hesabına aktarılır. Bu fıkranın ihlalinin tekrarı hâlinde madenin ocak başı satış bedelinin on katı tutarında idari para cezası uygulanır.

Ticarî amaç taşımayan ve köylülerin kendi zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere köy muhtarının yazılı izni ile üretilip sevk edilen yapı hammaddeleri için bu madde hükmü uygulanmaz. Ruhsat bedeli ve Devlet hakkı alınmaz.

(Ek fıkra:14/2/2019-7164/12 md.) Genel Müdürlük veya ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından uygulanacak idari para cezasının hesaplanmasında esas alınacak ocak başı satış fiyatı, bir önceki yıl geçerli olan ocak başı satış fiyatının, ilgili yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması sureti ile hesaplanır.”;

“Ruhsat bedeli, cezalar ve diğer yaptırımlar” başlıklı 13. maddesinde, “(.....) (Değişik fıkra:14/2/2019-7164/13 md.) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğün muhasebe birimi hesabına ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Verilen idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması takip ve tahsilatı durdurmaz. Genel Müdürlük genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili bedeli en geç on beş iş günü içerisinde Hazine hesabına aktarır. Tahakkuk eden ve ödenmeyen Devlet hakları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili tahsil dairesine bildirilir. İlgili tahsil dairesi idari para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içerisinde durumu Genel Müdürlüğe bildirir. (.....)” hükmü yer almıştır.

30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun birinci maddesinde, “Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır” denilerek Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiş; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

Anılan Kanun'un 2. maddesinde, "kabahat" deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların "idari para cezası" ve "idari tedbirler"den ibaret bulunduğu; "idari tedbirler"in de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

Olayda, davanın, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca davacı adına verilen idari para cezasının iptaline ilişkin olarak açıldığı, 3213 sayılı Kanun'un 13. maddesinin üçüncü fıkrasında bu Kanun hükümlerine göre verilen idarî para cezalarına karşı idare mahkemelerinde dava açılabilirliğinin düzenlendiği, bu durumda davaya konu idari para cezasına dayanak olan 3213 sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına karşı kanun yoluna ilişkin düzenlemenin yer aldığı anlaşılmıştır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 3213 sayılı Maden Kanunu uyarınca verildiği, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idarî para cezalarına karşı idare mahkemesine başvurulabileceğinin düzenlenmiş olup, itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterildiği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, 3213 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliğince yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. madde kapsamında kabulü ile Ankara 23. İdare Mahkemesince verilen 29.01.2019 gün ve E:2019/135, K:2019/79 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliğince yapılan BAŞVURUNUN 2247 sayılı Kanun'un 19. madde kapsamında KABULÜ ile Ankara 23. İdare Mahkemesince verilen 29.01.2019 gün ve E:2019/135, K:2019/79 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.09.2019 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

— • —

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından:

8-ESAS NO : 2019/588
KARAR NO : 2019/549
KARAR TR : 30.09.2019

ÖZET : Karayolunda meydana gelen trafik kazasında sigortalı aracın uğradığı hasar bedelini ödeyen sigorta şirketinin, zararın idarece giderilmesi istemiyle açtığı davanın, 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi gözetildiğinde, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. Sigorta A.Ş.
Vekili : Av. R.S.A.
Davalı : Karayolları Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. G.Ç.

O L A Y : Davacı şirket nezdinde sigortalı 21..... plakalı aracın sürücüsünün, sevk ve idaresinde 28.10.2017 tarihinde Ahmet Hani Caddesi üzerinde Diclekent Bulvarı İstikametine seyir halindeyken, Dr. Sıtkı Gürel Caddesi kesişimine geldiği esnada, kazı çalışmasını fark etmeyerek, aracıyla kazılmış bölgeye düşmesiyle, aracın ön kısmının hasar alması sonucu maddi hasarlı trafik kazası meydana geldiği; davacı şirket vekilince; hasar nedeniyle sigortalıya ödeme yapıldığı, olayın, kazı çalışmasının KTK'nın 13. maddesinde gösterilen şekle aykırı yapılmasından kaynaklandığı iddia edilerek; hasar bedeli 3.148,00-TL'nin ödeme tarihinden itibaren işletilecek ticari faiz ile birlikte davalı idareden tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açılmıştır.

ANKARA 27.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ:21.2.2019 gün ve E:2018/72, K:2019/40 sayı ile, "(...) Dava dilekçesi, cevap dilekçesi ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davalarının idari dava türleri arasında sayıldığı bu nedenlerle de hizmet kusurundan kaynaklı davaların görüm ve çözüm yerinin idari yargı makamları olduğunu, açılan davaya konu işlemin ise hizmet kusuru bulunduğu iddiasından kaynaklandığını bu nedenle davanın idare mahkemesinde açılması gerektiği anlaşılmakla mahkememizin görevsizliğine dair hüküm kurma yoluna gidilmiştir.

HÜKÜM: Ayrıntısı ve yasal gerekçesi yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Dava konusunun idari yargının görev alanında kalması sebebiyle dava dilekçesinin görev yönünden usulden REDDİNE,

2-Mahkememizin görevsizliğine,

3-Davaya bakmaya idari yargının görevli olduğuna.." karar vermiş, istinaf yoluna başvurulmaması üzerine bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Ankara 17.İdare Mahkemesi: 25.2.2019 gün ve E:2019/352, K:2019/326 sayı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 15/1-a maddesi uyarınca davanın yetki yönünden reddine karar vermiş ve dosya Diyarbakır İdare Mahkemesine gönderilmiş; Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi: 27.3.2019 gün ve E:2019/469, K:2019/745 sayı ile, "(...) davacı tarafından, öncelikli olarak tazminat istemine konu işbu uyuşmazlığın daha önce adli ve/veya idari yargı yerlerinde dava konusu edilip edilmediğinin belirtilmesi, şayet daha önce dava konusu edilmiş ise ilgili mahkeme

kararlarının dosya numaralarının dilekçede yer alması, varsa karar örneklerinin de dosyaya eklenmesi, öte yandan 2577 sayılı Yasa'nın yukarıda aktarılan hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş dilekçe ile yeniden dava açılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15.maddesinin 1. fıkrası (d) bendi gereğince bu kararın tebliğ tarihinden itibaren (30) gün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla 3.maddeye uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açılmak üzere dava dilekçesinin reddine..." karar vermiştir. Davacı vekili tarafından dilekçe yenilenmiştir.

DİYARBAKIR 2.İDARE MAHKEMESİ: 5.7.2019 gün ve E:2019/724 sayı ile, "(...) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesinde: "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentanın bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilmesi gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, davacı şirket tarafından, kasko poliçesi kapsamında sigortalanan 21..... plaka sayılı aracın sürücüsünün, Diyarbakır Ahmet Hani Caddesi üzerindeki Diclekent istikametinden Dr. Sıtkı Gürel Caddesi üzerinde seyir halindeyken meydana gelen trafik kazasında; davalı idarenin sorumluluğunda bulunan yolda yapılan kazı çalışmasının KTK'nın 13. maddesindeki düzenlemeye aykırı yapılması nedeniyle idarenin kusuru olduğundan bahisle, sigortalı adına ödemek zorunda kaldıkları 3.148,00-TL nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle davacı tarafından Karayolları Genel Müdürlüğü aleyhine Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/72 esasına kayden maddi tazminat davası açıldığı, anılan Mahkemenin 21/02/2019 tarih ve K: 2019/40 sayılı kararı ile davanın konusunun idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle usulden reddine karar verilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

2918 sayılı Yasa'nın 110. maddesinde yer alan hüküm nedeniyle öncelikle görevli yargı yerinin belirlenmesi gerekmektedir.2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1.maddesiyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız

bir yüksek mahkeme olan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki kararlarının irdelenmesi de yararlı olacaktır.

18/06/2012 gün ve 28327 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına bakıldığında, köprüde trafik kazası yaparak yaşamını yitiren şahsın yakınları tarafından, yolun ve köprünün yol bakım, onarım ve yapımının uygun olmadığı, hiçbir işaretlemenin bulunmadığı, bu eksiklerin oluşan kazaya büyük ölçüde sebebiyet verdiği, kazanın hizmet kusuru nedeniyle meydana geldiği ileri sürülerek açılan tazminat davasında çıkan görev uyuşmazlığı sonucu Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 04/06/2012 gün ve E.2012/107, K.2012/134 sayılı kararı ile "2918 sayılı Yasanın 110. maddesinin 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe girdiği gözetildiğinde, göreve ilişkin hükmün bu tarihten önce (14/05/2010) idari yargı yerinde açılmış olan iş bu davanın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiği" ne karar verilmiş, yine resmi bir aracın yolda bulunan rögar kapağına çarpması nedeniyle hasara uğraması sonucu açılan dava sonucunda çıkarılan görev uyuşmazlığı sonucu Mahkemenin, 04/06/2012 gün ve E.2012/101, K.2012/133 sayılı kararı ile " 2918 sayılı Yasanın 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110.maddesi gözetildiğinde meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği" ne karar verilmiştir.

Bu durumda, karayolları sorumluluk davaları niteliğindeki uyuşmazlığı çözmekte adliye mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığından, yukarıda metnine yer verilen 2247 sayılı Yasanın 19. Maddesi uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesi için, Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle, görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın (UYAP ORTAMINDA temin edilen adli yargı dosyasıyla birlikte) Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine..." karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.9.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, adli yargı dosyasının UYAP sisteminden temin edilen örneği ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği, Mahkememizce adli yargı kararının kesinleşme durumunun Mahkemesinden sorulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, karayolunda seyir halindeyken meydana gelen trafik kazası sonucu hasara uğrayan sigortalı aracın uğradığı hasar bedelini karşılayan sigorta şirketinin, zararın davalı idarece giderilmesi isteminden ibaret bulunan bir rücu tazminat davasıdır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 1. maddesinde, Kanunun amacının karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlayacak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek olduğu; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, bu Kanunun trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri bunların uygulamasını ve denetlenmesini ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsadığı ve bu kanunun karayollarında uygulanacağı belirtilmiş; aynı Kanunun, "Karayolları Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri" başlıklı 7. maddesinde; " Karayolları Genel Müdürlüğünün bu Kanunla ilgili görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yapım ve bakımdan sorumlu olduğu karayollarında can ve mal güvenliği yönünden gerekli düzenleme ve işaretlemeleri yaparak önlemleri almak ve aldirmek,

b) Tüm karayollarındaki işaretleme standartlarını tespit etmek, yayınlamak ve kontrol etmek,

c) (Mülga: 17/10/1996 - 4199/47 md.)

d) Trafik ve araç tekniğine ait görüş bildirmek, karayolu güvenliğini ilgilendiren konulardaki projeleri incelemek ve onaylamak,

e) Yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayollarında, İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle, yönetmelikte belirlenen hız sınırlarının üstünde veya altında hız sınırları belirlemek ve işaretlemek,

f) Trafik kazalarının oluş nedenlerine göre verileri hazırlamak ve karayollarında, gerekli önleyici teknik tedbirleri almak veya aldirmek,

g) Yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayollarında trafik güvenliğini ilgilendiren kavşak, durak yeri, aydınlatma, yol dışı park yerleri ve benzeri tesisleri yapmak, yaptırmak veya diğer kuruluşlarca hazırlanan projeleri tetkik ve uygun olanları tasdik etmek,

h) Yetkili birimlerce veya trafik zabıtasınca tespit edilen trafik kaza analizi sonucu, altyapı ve yolun fiziki yapısı ile işaretlemeye dayalı kaza sebepleri göz önünde bulundurularak önerilen gerekli önlemleri almak veya aldirmek,

i) (Mülga: 3/5/2006 – 5495/4 md.)

j) (Değişik: 17/10/1996 - 4199/5 md.) Trafik zabıtasının görev ve yetkileri saklı kalmak üzere Bu Kanunun 13,14,16,17,18,47/a ve 65 inci maddeleri hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında suç veya ceza tutanağı düzenlemek; 47 nci maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen kural ihlallerinin tespiti halinde, durumu bir tutanakla belirlemek ve gerekli işlemin yapılması için en yakın trafik kuruluşuna teslim etmek,

k) Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmaktır.

(Son fıkra Mülga : 28/3/1985 - 3176/16 md.)” hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde “İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabilceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir”; Geçici 21. maddesinde de “Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz” denilmiştir.

Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, davacı şirket tarafından, kasko poliçesi kapsamında sigortalanan 21..... plaka sayılı aracın sürücüsünün, Diyarbakır Ahmet Hani Caddesi üzerindeki Diclekent istikametinden Dr. Sıtkı Gürel Caddesi üzerinde seyir halindeyken meydana gelen trafik kazasında; davalı idarenin sorumluluğunda bulunan yolda yapılan kazı çalışmasının KTK'nın 13. maddesindeki düzenlemeye aykırı yapılması nedeniyle idarenin kusuru olduğundan bahisle, sigortalı adına ödemek zorunda kaldıkları 3.148,00-TL nin, ödeme tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile birlikte rücu tazmini istemiyle dava açıldığını anlaşılmıştır.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: “... Anayasa Mahkemesi'nin daha

önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa’da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun’dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözülmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözülmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun’da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa’nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir...” (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa’nın 158 inci maddesinin son fıkrasında “ Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi’nin kararı esas alınır.” denilmektedir. Anayasa Mahkemesi’nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun’dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa’ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibarıyla görev konusunda verilmiş bir

karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, başta Mahkememiz olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesinde dir.

Bu durumda, 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafik ile ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile, çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözömlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Diyarbakır 2 İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Ankara 27.Asliye Hukuk Mahkemesinin 21.2.2019 gün ve E:2018/72, K:2019/40 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Diyarbakır 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 27.Asliye Hukuk Mahkemesinin 21.2.2019 gün ve E:2018/72, K:2019/40 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 30.9.2019 gününde Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

Uyuşmazlıkta, davalı Karayolları Genel Müdürlüğünün karayolunun yapım, bakım ve korunmasındaki ihmali sonucu zarara neden olan kazanın meydana geldiği iddia edilmektedir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar İdare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç

işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

6001 sayılı "Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"a göre, kamu tüzel kişiliğine sahip özel bütçeli bir kamu kuruluşu olan Karayolları Genel Müdürlüğü; karayollarını yapmak, yaptırmak, emniyetle kullanılmasını sağlamak, karayollarını onarmak, işletmek ve işlettiirmekle görevli ve yetkili bulunmaktadır.

Bu bağlamda, Karayolları Genel Müdürlüğünce karayolu yapım, bakım ve işletilmesi şeklindeki kamu hizmetinin idare hukuku ilke ve kurallarına göre yürütüleceği ve anılan Genel Müdürlüğün idari işlem ve eylemlerinden doğan uyuşmazlıkların da Anayasanın 125., 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddelerine göre idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

Sayın çoğunluk, karayolunun yapım, bakım ve korunmasındaki ihmalden doğan zararda adli yargıyı görevli kabul eden görüşüne hukuki dayanak olarak 2018 Sayılı KTK 110/1 md. hükümlerini esas almıştır.

11.01.2011 günlü, 6099 Sayılı Kanun'un 14. maddesi ile 2018 Sayılı KTK 110. maddesine eklenen 1.fıkra ile "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren- trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır." hükmü getirilmiştir.

Yapılan bu değişiklik sonucu, 2018 sayılı Kanun'dan doğan sorumluluk davalarının, işleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların neden olduğu zararlara ilişkin olanları da dahil olmak üzere adli yargıda görüleceği, zarar görenin kamu görevlisi olmasının bu Yasa hükmünün uygulanmasının önlemeyeceği ve hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

Sayın çoğunluk görüşünün aksine eldeki uyuşmazlık anılan Kanun hükmü kapsamında kalmamaktadır.

Zira, 2018 sayılı Kanun'un 85. maddesinde açıkça belirtildiği üzere kanun motorlu araçların işletilmesinden doğan zararlar nedeniyle işletenin hukuki sorumluluğunu düzenlemektedir.

Kanun hükmünde geçen bu kanundan doğan ve adli yargıda görülmesi gereken sorumluluk davaları, 2018 Sayılı Kanun'nun 85. maddesinde düzenlenen motorlu araçların işletilmesi nedeniyle verilen zararlardan dolayı araç işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin davalardır.

Kanun değişikliğinden önce kamu araçlarının işletilmesi nedeniyle verilen zararlardan dolayı kamu idaresinin sorumluluğunun hangi yargı kolunda görüm ve çözümü konusunda kanunda bir düzenleme

bulunmadığından İdari ve Adli Yargı organları arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını sonlandırmak üzere sözü geçen kanun hükmü getirilmek suretiyle kamu araçlarının verdiği zararlar nedeniyle işletenin sorumluluğunda 2918 Sayılı Kanun'un amacına uygun olarak Adli Yargıda görüm ve çözüm esası benimsenmiştir.

Nitekim, kanun değişikliğine ilişkin Hükümet gerekçesi de getirilen yeni hükmün bu nedenle maddeye eklendiğini teyit etmektedir.

Diğer taraftan, sayın çoğunluk 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesi hükmünün iptali istemi ile Anayasa Mahkemesine açılan dava sonucunda verilen yorumlu red kararlarını, karara dayanak almakta İse de bu görüşe de itibar edilmesi mümkün değildir.

Zira; "T.C. Anayasasında, Anayasa Mahkemesinin iptal veya iptal talebinin reddi dışında yorumlu red kararı verebileceğine dair bir işaret yoktur. Tersine T.C. Anayasasının 153/2 maddesi "Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu hareketle yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez." hükmü böyle bir anlayışın benimsenmemiş olduğunun kanıtı olarak kabul edilebilir. Gerçi madde iptal kararlarından bahsetmektedir, ama Anayasa koyucunun amacının Anayasa Mahkemesinin kanun koyucu gibi hareket etmesini önlemek olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Yorumlu red kararlarının ise diğer mahkemeleri, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlaması İtibariyle bir çeşit pozitif kanun koyuculuk anlamına geldiğine şüphe yoktur. (Türk Anayasa Hukuku Prof. Dr. Ergun Ozbudun. Sh. 440 vd.)

Hakkında yorumlu red kararı verilen bir kanun maddesi yürürlükte kalmaya devam eder. Dolayısıyla somut olaylara uygulanır. Somut olaylarda o maddenin ne anlama geldiğine, yani nasıl yorumlanacağına, bundan sonra da Anayasa Mahkemesi değil onu uygulayacak Mahkemeler karar verir. Anayasa Mahkemesinin yorumlu red kararı verirken yaptığı yorumunun diğer mahkemeleri bağlaması mümkün değildir. Bir kanun maddesinin nasıl yorumlanacağına onu uygulayacak olan Adli-İdari ve Askeri Yargı organları karar verir. Anayasa Mahkemesi Adli, İdari ve Askeri Yargı kollarının üst mahkemesi olmadığına göre bu yargı kollarındaki mahkemelere kendi yorumunu empoze etmesi mümkün değildir. O halde Anayasa Mahkemesinin verdiği yorumlu red kararlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu ifa edebilmeleri, diğer mahkemelerin Anayasa Mahkemesinin bu yorumlarını benimsemelerine bağlıdır. Oysa hukukumuzda, Anayasa Mahkemesi kararlarında yapılan yorumlar diğer mahkemeleri bağlamaz. Zira Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı bu kararların hüküm fıkralarına münhasırdır. (Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Kemal Gözler, sh. 444)

Keza, Sayın çoğunluğun kararını dayandırdığı T.C. Anayasasının 158. madde hükümlerinin de uyuşmazlıkta uygulama yeri bulunmamaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen T.C. Anayasasının 158. maddesi açık hükmünden de anlaşıldığı üzere Anayasa Mahkemesi ile diğer yargı kolları arasında olumlu veya olumsuz görev uyuşmazlığının doğması halinde Anayasa Mahkemesi görüşünün üstün tutulacağına ilişkin düzenlemenin, uyuşmazlıkta Anayasa Mahkemesinin görevlilik veya görevsizlik kararının bulunmaması, diğer yargı kolları ile arasında bir görev ihtilafının çıkmaması nedeniyle uygulanması mümkün değildir.

Açıklanan gerekçelerle uyuşmazlıkta idari yargı görevli olup, benzer ihtilaflarda da idari yargının görevli olduğu Yargıtay 4, 11, 17 Hukuk Dairelerinin istikrarlı kararlarıyla İçtihad edildiği gibi Danıştay kararlarında da uyuşmazlıkta İdari Yargının görevli olduğu benimsenmiştir. (Danıştay Onbeşinci Dairesinin E:2013/105, K:2014/177 sayı, E:2013/1757, K:2014/180 sayı, Danıştay İdari Dava Daire Daireleri Kurulunun E:2015/65, K:2015/540 sayı, vs.)

Sonuç olarak idarenin kendi kuruluş kanununda belirlenen ve 2918 sayılı Kanun'da tekrarlanan görevlerinden, yani; yol yapım, bakım, işletme, trafik güvenliğini sağlama şeklinde yürütülen kamu hizmetlerinden kaynaklanan hukuki sorumluluğunun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi; uyuşmazlığın, özel hukuktaki araç işletenin hukuki sorumluluğundan değil, davalı idare tarafından görevlerinin tam ve eksiksiz yerine getirilmediği, dolayısıyla yürütülen hizmetlerin kusurlu işletildiği, meydana gelen zararda hizmet kusuru bulunduğu iddiasından kaynaklanması karşısında uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.

30.9.2019

Ahmet ARSLAN

Üye